

DIPLOMADOLGOZAT

Magyar Ervin

2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Szent István Campus
Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

Agrármérnök-tanár mesterképzési szak

ÚJ TÍPUSÚ MOTIVÁCIÓS ESZKÖZÖK FELKUTATÁSA
A BERCSÉNYI MIKLÓS ÉLELMISZERIPARI- KÖRNYEZETVÉDELMI
TECHNIKUM, SZAKKÉPZŐ ISKOLA ÉS KOLLÉGIUM
VONATKOZÁSÁBAN

Belső konzulens: Dr. Bakos Izabella Mária
egyetemi docens

Belső konzulens intézete/tanszéke:
Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
Humántudományi és Szakképzési Tanszék

Készítette: Magyar Ervin

Gödöllő

2024

Tartalom

Bevezető	3
1. Témaválasztás indokolása	4
1.2 Hipotézis.....	6
2. Elméleti háttér bemutatása	7
2.1. A szakoktatás szerepe régen és most.....	7
2.2 14-19 éves korosztály sajátosságainak bemutatása	12
2.3 Motiváció fogalma pszichológia megközelítésből	14
2.4 Motiváció fogalma pedagógia megközelítéséből	17
2.5 Motivációs eszközök	21
3. Kutatás.....	24
3.1 A kutatás helyszínének bemutatása	24
3.2.Vizsgálati anyagok és módszerek.....	26
3.3. A kutatás eredménye	27
3.3.1. Van-e összefüggés a választott szakma, az önbecsülés között?	28
3.3.2. Részesülnek-e a tanulók sikerélményben, és fontos-e számukra, hogy elismerjék tudásukat a pedagógusok, és osztálytársaik?	30
3.3.3. Milyen hatással volt a diákokra és a pedagógusokra a Covid-19 miatt elrendelt online oktatás?	32
3.3.4. Készen állnak-e a pedagógusok az új motivációs eszközök és oktatási módszerek alkalmazására?.....	36
4. Következtetések	39
5. Javaslat	39
6. Összefoglalás.....	43
Szakirodalmi hivatkozás	45
Táblázatok és ábrák jegyzéke.....	49
Mellékletek.....	50

„Meg kell tanítani a gyerekeknek azt, hogy önmagáért élvezzék a tanulást, ne csak azért, hogy jó jegyeket kapjanak. Azok a gyerekek, akik élvezik a kihívások legyőzését, felnőtt életükben is keresni fogják a kihívást jelentő helyzeteket. Nagyobb valószínűséggel ragadnak meg új lehetőségeket, keresnek új módszereket, dolgoznak olyan feladatokon, amelyeknek nincs egyértelmű megoldása, és ösztönöznék másokat arra, hogy nehéz problémákon dolgozzanak.”
Csíkszentmihályi Mihály

Bevezető

Napjaink rohamosan gyorsuló technikai fejlődése, a család és a társadalmi háttér mellett, folyamatos és nagy jelentőségű befolyásoló tényezőként hat az ember hétköznapijaira, lelkiállapotára, érdeklődési területére, figyelmére. A ma élő egymást követő generációk ehhez a fejlődéshez, illetve annak fejlett technikai eszközeihez különböző módon viszonyulnak és különböző módon alkalmazzák a mindennapi életükben, ami miatt már generációnként csoportosításra is kerültek. Ahhoz, hogy egy újabb generáció versenyképes legyen a munkaerőpiacon, a kor elvárásainak megfelelő szakképesítéssel kell, hogy rendelkezzen. A szakképesítés megszerzéséhez viszont tanulásra van szükség, de a tanulás mellett megannyi inger éri őket, melyek sokkal érdekesebbek, figyelemfelkeltőbbek és szórakoztatóbbak. De akkor, hogy tudja a pedagógus motiválni a diákokat a tanulásra? Az iskola és a pedagógusok képesek-e biztosítani azokat az ingereket, amelyek felkeltik, illetve fenntartják az érdeklődésüket a kornak megfelelően?

De fenn lehet-e tartani az iskoláról azt a mítoszt, mint a tudás vára? Még mindig ágyút és kardot kínálnak a pedagógusok annak bevételére, vagy már joysticket is?

Az oktatásnak véleményem szerint folyamatosan lépést kell tartani a korrallal, a technikai fejlődéssel, ezért meg kell keresni azokat a motivációs eszközöket és akár egyénileg fejleszteni azokat, amelyek a tudás megszerzésének öröme ráébresztik a fiatal korosztályt, felkeltik az érdeklődésüket, mert itt valóban már nem a korosztály jegyekben történő értékelése, hanem a gondolkodó felnőtt emberré válás a tét.

Azt gondolom, hogy ez, a jelenleg a legnagyobb feladat a kor tanárai számára. A zajos, rohanó, gyorsan változó külvilágból érkező, saját problémáikkal küzdő diákok számára világossá kell tenni a tudás értékét, meg kell őrizni az iskola máltóságát, mint a tanulás által, az emberi értelem kiteljesedésének, magasabb szintre jutásának helyszínét.

1. Témaválasztás indokolása

2013-ban egy húsüzem üzemvezetőjeként duális képzés keretében kerültem közelségbe hentes tanulók szakmai képzésével, majd 2018-ban munkahelyet változtattam és élelmiszmérnök, valamint hentesmester képzettséggel a középiskolai oktatásban helyezkedtem el. Az oktatás során számomra a legtöbb kihívást a tanulók motiválása jelentette, s már a Covid-19 világjárvány előtt megkezdett egyetemi tanulmányaim előtt is egyre jobban kezdett foglalkoztatni a motivációs lehetőségek szélesebb körű megismerése. A világjárvány során elrendelt online oktatás, melynek én is részese voltam, szintén újabb kihívásokat jelentett, a tanulók motiválásában. Ezért a 2022-ben a volt Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar korábban érvényes útmutatója alapján megkezdett diplomadolgozatom témájának alapjául a motivációs lehetőségek felkutatását céloztam meg, bízva abban, hogy a kutatás eredményei, hasznossá válhatnak a jövőbeli oktatás során.

A legnépszerűbb technikai vívmány napjainkban az „okostelefon”, korosztályra, társadalmi és anyagi körülmény megkülönböztetés nélkül, szinte mindenki zsebében ott lapul. Ha bármi téren információra van szükség, csak elő kell venni, rákeresni és már meg is van a válasz vagy a megoldás. Nem kell a dolgokon sokat gondolkodni, minél gyorsabban érint az illető, annál gyorsabban információhoz jut. A mai fiataloknak, ez az eszköz nélkülözhetetlen tartozéka.

A mobiltelefon mára miniszámítógéppé fejlődött, hiszen a számtalan applikáció lehetővé teszi az időbeli és térbeli akadályok leküzdését. Minden egy helyen van és egy érintéssel minden elérhetővé válik. A gondolat kipattanásától a vizuális megjelenésig csak egy pillanat. Létezik valami más, ami ezt felülmúlja?

S ezt a technikai varázslatot, aki még ellenezte is, annak is be kellett látnia, hogy mennyire hasznos találmány, hiszen ez jelentette az egyetlen kapcsolatot a COVID-19 járvány miatt bevezetett korlátozások idején egymás között. A járvány elvágta vagy minimálisra szűkítette az emberi érintkezést a családok között, az oktatásban, egészségügyben, az állami intézményekben és a gazdaságban is. Az iskolákban bevezették az online oktatást nem egy-két hétre, 7 hónapra. Az oktatás a digitális világban zajlott. A pedagógusoknak és a tanulóknak is teljes új korszak kezdődött el, egyik-napról a másikra, amelyben működniük kellett. A fizikai kapcsolatot felváltotta a virtuális jelenlét. Azonban amikor a járvány már csillapodott újra indult az intézményi oktatás a 2021/2022-es tanévben. A rendelkezések a szakképző iskolákra is kiterjedtek. Ugyanott folytatódott minden, ahol megszűnt, vagy a járvány megváltoztatta a technikai eszközök iránti nézeteket és hatást gyakorolt az oktatásra is? Motiváltak maradtak a

tanulók, az oktatók, ha valaha is azok voltak? A motiváció terén szükség van-e újabb eszközök alkalmazására?

Kutatásom célja: bebizonyítani azt, hogy a vizsgált tanulók motiváltak egy szakma elsajátítására, mely pozitív hatással van személyükre, ezáltal a jövőben hasznossá válnak mind saját maguk, mind a társadalom számára. Feltérképezem azokat az ösztönző erőket, amelyek segíthetik ebben őket. Kutatom továbbá, hogyan hatott az online oktatás a tanulókra és a pedagógusokra, továbbá készen állnak-e a digitális oktatásra.

Alapul szolgált a saját nézetem, miszerint véleményem szerint, a tanuló érdekében,

- a tanár feladata, azoknak az eszközöknek a felkutatása, amellyel a tanulók motiválhatóvá válnak a tanulásra, annak örömére,
- a tanár feladata, hogy fejlessze magát a mai technológiák iránt, a tanár-diák közötti generációs szakadék enyhítése céljából,
- a tanár feladata, hogy a tanuló motivációját fenntartsa a tanulás iránt, s az adott tantárgy, a szakma elsajátítására, a tudás megszerzésére. A kutatásom azt a jövőbeli tanári munkám célját szolgálja, hogy a tanítványaim a tanórákon szakmai érdeklődéssel figyeljenek, kapcsolódjanak be a közös munkába, működjenek közre a feladatok megoldásában, s minél mélyebben sajátítsák el az ismereteket. Egyszerűen tanuljanak a tanulás örömeért, élvezzék a tudáshoz, eredményhez vezető utat, az apró felfedezéseket, a küzdelmeket, tanulják meg megélni a kudarcokat, de tanuljanak meg felállni, és újra kezdeni. Teljesedjenek ki képességeiknek megfelelően, majd legyenek önálló, jó probléma megoldó felnőttek és a szakmájukat szerető szakemberek.

Diplomadolgozatomban bemutatom a vizsgált korosztály sajátosságait pszichológia és pedagógiai nézőpontból.

Megközelítem a motiváció fogalmát mind a pszichológia, mind a pedagógia oldaláról.

Diplomadolgozatomban a kérdőívek összesítését követően bemutatom annak eredményét, összesítem, értékelem, elemzem. Következtetéseket vonok le és megkeresem azokat a motivációs eszközöket, amelyek a mai szakmunkástanulókat iskolásokat tanulásra ösztönözi.

Mindezt olyan igyekezettel teszem, mint amilyen felelősséggel viselkedem a jövő generációjával szemben, hiszen úgy gondolom, hogy csak akkor tudunk változtatásra bírni másokat, ha mi is képesek vagyunk a változásra.

1.2 Kutatási kérdések és Hipotézisek

A témaválasztás és indoklás fejezetében már szoltam arról, hogy szeretném, ha a kutatásom a jövőbeli tanári munkámat is szolgálná, melynek célja, hogy a tanulók a munkám eredményeként egész aktív életükben a szakmájukat műveljék és motiváltak maradjanak a szakmájuk iránt.

Ennek értelmében fogalmazódnak meg bennem azok a gondolatok, kérdések, amelyek vizsgálatának eredménye választ adhat a felállított hipotéziseimre.

Az alábbi kutatási kérdések segítségével, szeretném megtudni, hogy a motiváció milyen hatást gyakorol a diákokra, valamint a pedagógusok tanulók iránti motiválásának készségére.

K1: Van-e összefüggés a választott szakma és az önbecsülés között?

K2: Részesülnek-e a tanulók sikerélményben, és fontos-e számukra, hogy elismerjék tudásukat, a pedagógusok, és osztálytársaik?

K3: Milyen hatással volt a diákokra és a pedagógusokra a COVID-19 járvány miatt elrendelt online oktatás?

K4: Készen állnak-e a pedagógusok az új motivációs eszközök és oktatási módszerek alkalmazására?

Az feltett kérdésekre az alábbi hipotéziseket állítottam fel, melyekre bizonyítást szeretnék nyerni a kutatás révén. Ezért feltételezem, hogy a tanulók érdeklődése a szakma elsajátítása iránt sikeresen felkelthető és fenntartható, csak meg kell keresni azokat a motivációs eszközöket, oktatási módszereket, melyek segítségével az megvalósítható.

H1: Feltételezem, hogy a megkérdezett tanulók, akik saját elképzelésből választották tanulmányaik folytatására intézményünket, azok több mint felét, a megszerzett tudás büszkeséggel tölti el.

H2: Feltételezem, hogy a megkérdezett tanulók több mint fele ér el sikerélményeket.

H3: Feltételezem, hogy a megkérdezett tanulók és a megkérdezett oktatók, több mint a felének nem okozott gondot az online oktatásban való részvétel.

H4: Feltételezem, hogy a pedagógusok több mint fele szakmailag felkészült, mellyel hozzájárul a jelenlegi és a jövőbeli oktatáshoz.

2. Elméleti háttér bemutatása

2.1. A szakoktatás szerepe régen és most

Ahhoz, hogy megérthessük a szakmák, szakoktatás szerepének fontosságát napjainkban is, mindenképpen szükségesnek tartom kiemelni azt a tényt, hogy a mesterségek kialakulása, gyakorlása és az abból következő kereskedelem, az ember, a társadalom, a gazdaság fejlődésének fontos tényezője. Az emberi lét fenntartásához, kényelmesebbé tételéhez kapcsolódó tevékenységekhez ügyesebb egyének hozzáértése, elősegítette a munkamegosztást vagy éppen fordítva, de mindenképpen a mesterségek kialakulásához vezetett. A mesterségek megszerzéséhez elsőként gyakorlati tudást kellett elsajátítani, majd a későbbiekben az elméleti tudás megszerzése is kiemelkedő fontosságúvá vált. A tudás gyarapodott, ezért a termékek is egyre fejlettebbek, korszerűbbek lettek. A mesterek és az általuk létrehozott „alkotások” közvetve, vagy közvetlenül hatást gyakorolt mind az ember és mind a társadalom fejlődésére. Mivel nincs jelen múlt nélkül, ezért mielőtt a napjaink szakoktatására rátérnék, egy pár gondolat erejéig visszatekintnék, hogyan is zajlott a mesterségek, szakmák elsajátítása a különböző korokban. Vajon szabályozták-e az okítást rendeletekkel, törvényekkel? Hogyan is kezdődött a szakmák kialakulása, Sanda István Dániel: A szakképzés és a szakoktatás az ókorban című tanulmánya nyújtott segítséget.

Az ember megjelenésétől számított időt célszerű korszakokra bontani, hogy áttekinthetőbb legyen, mikor, milyen formában történtek a szakmai tudásnak az átadása.

1. ábra: A történelmi korszakok határai (Harmath, 2017)

Az őskorban a letelepedés és a termelő életmód váltotta ki az első mesterségek kialakulását: fazekasság, szövés, fémművesség, gabonaörlés, fémmegmunkálás. A műveleteket a munka során sajátították el egymástól, majd egymásnak átadták, kibővítve a saját tapasztalataikkal. Az így szerzett tudás tapasztalat apáról fiúra, idősről fiatalra szállt. Az ősi társadalom felbomlását követően voltak átmeneti időszakok, ahol a munkamegosztás jellemezte a közösségeket, de már

specializálódva egyes feladatokra. Majd megjelentek a rabszolgák (eladósodással, kereskedéssel), amely a társadalomnak egy új, egyre szélesebb rétegét alkották. Mivel a rabszolgák végeztek szinte minden fizikai munkát, ezért szükségessé vált, hogy a különféle mesterségek birtokába legyenek, hogy a rájuk bízott feladatokat megfelelően el tudják végezni. Az ókori klasszikus civilizációkban Anatólia, Mezopotámia, Egyiptom, Szíria és Palesztina, Görögország és a Római Birodalom társadalmában már mindenhol megjelentek a gyermekek, sihederek, szabadok és rabszolgák tanítása egy-egy feladat kitanítására.

A törökországi Çatalhöyük városában, Kr. e 7500-tól több ezren éltek korai, ámbár tartósan működő társadalomban. (Sanda, 2015) „Joggal feltételezhetjük, hogy – mai ismereteink szerint – az emberiség történetében először itt kezdődött az egyén valamilyen speciális szakirányba, egy-egy ősi foglalkozásra történő kiképzése” (Stevanovic, 2003, 27– 31. old.)

Mezopotámia kultúrájából már jóval több, korabeli tárgy maradt fenn, amelyek a fém-, fa-, kő- és textilanyagú használati tárgyaik a kézművesipar fejlettségét és magas színvonalát tanúsítják. „*A feltárt ékszereik, fegyvereik, fennmaradt épületek kialakítása számos szakma igényes és magas szintű szakértelmét feltételezik*”. (Mészáros – Németh – Pukánszky, 2002, 18–19. old.)

Ötezer évvel ezelőtt minden kultúrától eltérőbb és magasban fejlettebb civilizáció alakult ki Egyiptomban. Az akkor épült gigantikus építmények, piramisok pontos mérnöki számítást és kivitelezést igénylő építmények, amelyeknek építését mai napig titok övezi. (Harmat, 2014)

Hol, miként, tanulták a szakmákat, szakoktatókat nem tudni, de a tárgyi és a kulturális emlékek képzett szakemberek sokaságát feltételezi. (Kákosy, 1979).

Palesztinában Kr.e. 200. körül az ingyenes oktatás szükségessége felmerült, majd meg is valósult, mely a mai kötelező és ingyenes oktatás alapja. Minden zsidó fiúnak mesterséget kellett tanulnia. Az apától elvárás volt, hogy a fiát valamilyen mesterségre kitaníttassa, mert a társadalom a mesterség nélküli embert „semmirekellőnek” tekintette.

A hellén kultúrában a kézművesek, iparosok nem tartoztak a társadalom elitjéhez. A rabszolgaság terjedésével a fizikai munkát ők végezték. A mezőgazdaságban a földdel kapcsolatos, tudás tapasztalat az apáról, fiúra szállt, ugyanúgy, mint a lánynak is a ház körüli munka, mint tevékenység elsajátítása. (Hoffmann, 2009).

„*A klasszikus kori Athénban jelentek meg a törvényhozó Szolónnak olyan rendelkezései, amelyekben kötelezte a szülőket arra, hogy fiaikat mesterségekre taníttassák, különben az idős korukban nem köteles eltartani őket.*” (Sanda, 2015, 428. old.)

A Római Birodalomban a rabszolgák voltak a kézművesek, kiszolgálva a római polgárok magas igényeit, ami magas szakképzettséget feltételez. (Hoffmann 1962, 69 oldal).

A növekvő szakmberszükségletet, csak szervezett szakképzéssel lehetett kielégíteni.

A kor szakképzésben előjárója Kr.e. I században T Pomponius Atticus, Cicero barátja, munkáinak kiadója, aki Chilo nevű pedagóguosz rabszolgájával taníttatta a fiatal rabszolga gyerekeket, így képzettekké váltak, jobban teljesíthetővé és nem utolsó sorban jobban eladhatóvá váltak. Tevékenysége a csoportos szakképzésre is jó példa. (Bonner, 1977) A mesteremberek magasabb életszínvonalon éltek, mint a római joggal nem rendelkező lakosság, Collegiumokban tömörültek. Rómában a kisiparos tevékenység a hely szűkossége miatt, jobban elterjedt, mint a nagyvállaltok kialakulása. A római joggal nem rendelkezők a társadalom perifájának szélén tengődtek, koldusként, alacsonyan megfizetett bér munkásként, rabszolga-ellenőrként.

A középkorban, az egy mesterséget űző iparosok céhekben tömörültek, eleinte, csak vallásos egyesülések voltak, majd a XIII. századelejétől már önkormányzattal felruházott és jogi személyiséget élvező zárt testületekké váltak. A céheknek külön szervezete és szabályzata volt, melynek megvoltak a vezetői, intézői, kiváltságai. Nehéz volt bejutni a szervezetükbe, a mesterséget kitanulónak évekig inaskodni kellett, majd fel kellett kerekednie és más települések, városok, akár külföldi mesteremberektől is tanulnia kellett, tapasztalatokat kellett szereznie. Ezt követően, a vezetői előtt elkészítette, saját költségén, a legjobb anyagokból mesterremekét, amelyet a céhvezetők elbíráltak, és ha megfelelőnek tartották inasból, legényből mesterember lett és akár önálló műhelyt is nyithatott. A szabályok több évtizedek, évszázadok során alakultak ki. A céhekben dolgozók fokozatai: inas, legény, mester. A szakmai tudás átadása mellett a céhekben fontos volt az erkölcsi nevelés, mert úgy vélték, hogy a tisztas élet alapja az ifjúság rendre és szabályokra való nevelés. (Fináczy, 1914)

A szakképzés céhen belüli formája Magyarországot tekintve hídként ívelte át a középkort és az újkort, hiszen nálunk a manufaktúrák később jöttek létre. A szakképzés modernizálása, a termelés hatékonyságának tényezőjeként jelent meg, mely felkeltette érdeklődését Descartes, a francia polgárság természettudós-filozófusának is, aki oktatócsarnokokat javasolt a szakoktatásra. Magyarországon az 1650-es években Apáczai Csere János volt az újító, aki a hollandiai egyetemen megismert Descartes-elvek alapján az anyanyelven tanító a természettudományok és a technikai ismeretek tanításának programját vezette be. *„Apáczai elsődleges célja az volt, hogy a matematikai és természettudományos képzés iskolai meghonosításával és kiterjesztésével előkészítse a talajt a technika iránti társadalmi érdeklődés felkeltésére, a különféle mesterségek megbecsülésére és művelésére.”* (Sanda, 2022)

Oktatás tekintetében azonban elsőként Mária Terézia hozta meg a változást, azzal, hogy 1777-ben meghozta az I. Ratio Educationis elnevezésű rendeletét, amely az egész Magyar Királyság

területére kiterjedt. Teljes nevén: A nevelésnek és az egész tanügyek rendje, Magyarországon és kapcsolt tartományaiban (Fináczy 1927)

Ezzel az intézkedésével az egyház hatásköréből kiemelte és állami szintre emelte a tanügyet, melynek megvalósítása még nagyon sok akadályba ütközött, de mindennek ellenére elindította a szellemi fejlődést. Ezt követte az I. Ferenc 1806-ban hozott II. Ratio Educationis rendelete, amely a katolikus iskolára tesz intézkedéseket, ezért protestáns iskolák nem is fogadják el. (Fináczy, 1927) Ettől kezdve rendeletekkel, majd későbbiekben törvényekkel szabályozták az oktatást. A szakoktatást, a mesterségek képzését azonban nem ölelte fel a közoktatás intézménye. Míg a céhek működésében a mesterségek megszerzése is helyt kapott, azt követően a manufaktúrákban már nem, ahol a munkavégzés munkamegosztásban történt és egy-egy részfeladatot végeztek.

Az Ipartörvényről szóló 1872. évi VIII. törvénycikk mindenkit felhatalmaz bármely ipar és kereskedelem gyakorlására, akár képesítés nélkül is, hatályba lépését követő három hónapon belül, minden céhnek fel kellett bomlani, és ipartestületet kellett létrehozniuk. Rendelkezik a tanoncokról, azok oktatásáról, az iparhatóságról és az eljárásról. Megjelenik az iskolarendszeren belül folytatott szakképzés, munkaidő utáni elméleti oktatás, vasárnaponként rajzóra.

Az 1872. évi Ipartörvényt módosító 1884. évi XVII. törvény, már magában foglalja a képesítéshez kötött kézműiparokat, mesterségeket. A törvénycikk III. szakasza mindenre kiterjedően rendelkezik a tanoncokról, tanonciskoláról.

Szabályozza a tanoncok foglalkoztatásának módját, elsőfokú iparhatóságnál szerződéskötés formáját, megszűnésének eseteit, a tanoncok életkorát, foglalkoztatásuk szabályait. A tanonciskolák létesülésének szabályait.

Az 1922. évi XII. törvénycikk az 1884. évi XVII. törvénycikkbe iktatott ipartörvény módosításáról, már a képesítéshez köti valamennyi iparág gyakorlását, rendelkezik a tanoncok tanviszonyáról, tanonciskoláról, munkakönyvről.

A II. Világháború után az iparostanulókról és kereskedőtanulókról szóló 1949. évi IV. évi törvény, a tanoncokat iparostanulóknak és kereskedőtanulóknak nevezi, definiálja, illetve teljeskörűen szabályozza, tanulószerveződésük feltételeit, módját. A szakmunkásképzésről szóló 1969. évi VI. törvény kimondja, hogy a képzés célja a szakmai tudás és az általános műveltség túl a szocialista világnézetű és erkölcsű szakmunkás nevelése.

A technikumok 1969-ig. működtek, 1963-tól létrehozták a szakközépiskolákat, amelyek érettségivel egybekötött szakmunkásképzők voltak, 1973-tól csak 1 éves tanfolyami keretek között folytatható a technikai képzés, majd 1985-ben újra indult. A rendszerváltás válságot

hozott a szakmunkásképzésben, a tradicionális szakmákat igénylő munkahelyek megszűnése, szakmunkás tömeget hagyott munka nélkül. Átképzésük nagyrészt, mai napig jellemzően tanfolyam formájában történik, az elhelyezkedést biztosító szakma vonatkozásában. A 2000-es évektől a felnőttképzés középfokú, felsőfokú, mind az átképzés célját szolgálta.

A szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény célja: *„Magyarországon a munkaerőpiac és a gazdaság által keresett és elismert szakképesítéseknek az esélyegyenlőség elve érvényesítésével történő megszerzésének biztosítása, továbbá a globális és a nemzetgazdaság igényeinek kielégítésére egyaránt alkalmas, rugalmas, a foglalkoztathatóságot elősegítő szakképzési rendszer működésének elősegítése, valamint az Alaptörvényben meghatározott művelődéshez és munkához való jog érvényesülése.”*

A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény célja: *„a tudatos szakma, illetve képezésválasztás elősegítése, a szakképzés XXI. századi követelményekhez igazított, magas színvonalának biztosítása, a tudásalapú gyakorlati tanulásra, a digitális tudás fejlesztésére, a kreatív és széles látókörű gondolkodásra, továbbá a változásokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességére oktató, a szakképzés és a gazdasági szféra közötti együttműködés erősítésére alapozó, valamint valós piaci esélyt és biztos megélhetést biztosító szakképzettség, illetve szakképesítés megszerzését elősegítő szakképzési rendszer kialakítása, és az Alaptörvényben meghatározott művelődéshez és munkához való jog érvényesülése”.*

E szerint és a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet alapján 2020. január 1-től, azaz 2020/2021 tanév kezdetétől kezdődött. Változás a rendszerben, megszűnt az OKJ képzés helyében a Szakmai jegyzék lépett, 179 szakma választási lehetőségével. 2021/2022 tanévtől tanulói szerződés helyett szakképzési munkaszerződés lépett. Átalakult a szakoktatás. A szakmai oktatás ágazati alapoktatásra és szakirányú oktatásra tagolódik. Ez azt jelenti, hogy országosan a szakképzésben részt vevők a 9. osztályt, a technikumi képzésben pedig a 9-10 osztály az ágazati alapoktatás, ezt követően ágazati alapvizsgát kell tenniük és így választhatnak szakmát. Ez a képzési forma előnye, hogy nagyobb átjárhatóságot biztosít, hiszen, egy, illetve két év után a tanuló változtathat az eredetileg választott szakmán. A szakképző tanulmányok végén szakmai vizsga keretében szereznek szakmát majd, ha szeretnének 2 év esti tagozat során érettségi bizonyítványt szerezhetnek. A technikum elvégzésekor egyszerre szerezhetnek érettségi bizonyítványt és technikusi oklevelet. E mellett nyelvvizsgát is szerezhetnek, és felsőoktatásba is tovább tanulhatnak, ahol előnyt élveznek a szakirányú képezítés választása során. Felnőttképzésben is lehetőség van, mind a szakképző iskolai és technikumi tagozatra jelentkezni, 25 év alatt akár nappali oktatás

keretében, azonban a második szakma megszerzése már csak esti tagozaton lehetséges, éppúgy, mint az érettségi. (2019. évi LXXX. törvény és 12/2020.(II.7.) Korm. rendelet)

A fentieket összefoglalva elmondhatjuk, hogy a mesterségek, szakmák megtanulása, minden korban kiemelkedő szerepet kapott. Az alábbi tábla megmutatja, hogy a 2023/2024 tanév előzetes köznevelési és iskolarendszerű szakképzési statisztikai adatait.

Feladatellátási hely	Gyermekek, tanulók létszáma					Fő munkaviszony keretében pedagógus, oktató munkakörben alkalmazottak száma	
	a nappali oktatásban	a felnőtt-oktatásban, nem nappali oktatásban	összesen	ebből		összesen	ebből nő
				leány	integráltan és külön csoportban nevelt, oktatott sajátos nevelési igényűek		
Óvoda	323 524	–	323 524	155 040	12 330	30 475	30 325
Általános iskola	712 394	4 042	716 436	346 698	62 878	72 514	62 181
Szakiskola és készségfejlesztő iskola	6 660	1	6 661	2 462	6 614	1 485	1 115
Szakképző iskola	56 210	41 017	97 227	34 140	8 333	5 102	2 517
Gimnázium	194 104	32 484	226 588	125 441	4 545	18 622	13 094
Technikum, szakgimnázium	170 670	44 614	215 284	107 008	10 130	16 950	10 585
Fejlesztő nevelés-oktatás	2 591	–	2 591	1 050	2 591	441	421
Összesen	1 466 153	122 158	1 588 311	771 839	107 421	145 589	120 238

1. táblázat: A 2023/2024-es tanév előzetes köznevelési és iskolarendszerű szakképzési statisztikai adatai (KSH, 2024)

A fentieket összefoglalva elmondhatjuk, hogy a mesterségek, szakmák megtanulása, minden korban kiemelkedő szerepet kapott

2.2 14-19 éves korosztály sajátosságainak bemutatása

A kutatásomat a szakképző iskolában végeztem, amely középfokú intézmény, és a válaszadók életkora 14-19 év között szóródott. De mi is jellemző általánosan erre a korosztályra?

A középiskolában töltött időszak, egybeesik a serdülőkori fejlődéskori életszakasszal, a minden velejárójával együtt. A tanulók, lányok és fiúk különböző érettségi fokon kezdik el a középiskolában a kilencedik osztályt, és ez a különbözőség, különféle módon hat a viselkedésükre. A fizikailag érettebb fiúk, magabiztosak, határozottabbak, önértékelésük nagyobb, gyakrabban ütköznek össze a társadalmi normákkal, mint az éretlenebb társaik. (Williams – Dunlop, 1999). A később érőbb típusok, majd 15-17 évesen érik el ugyanazt a fizikai fejlettségi szintet, bár jó lehet egészségesebbek. (Petersen, 1989). A lányok viselkedésére pedig lehet, éppen fordított módon hat a hirtelen jött testi fejlődés. Hajlamosabbak lehetnek a depresszióra, önértékelésük lehet alacsonyabb, kevésbé vannak megelégedve önmagukkal, külsőjükkel. (Caspi – Moffit, 1991, et al., 1996) A fizikai fejlődéssel egyidejűleg a személyiségfejlődésben a család szerepét átveszik a kortársak, azok közül is a haverok, barátok, akiket az egy érdeklődési kör hoz össze. Érzelmileg labilis időszak, hiszen még a lelke gyermek, de a teste már felnőtt, és valljuk be őszintén, tényleg már a felnőtt viselkedést várja el a környezete is tőle. A közel-keleti bölcsesség szerint a serdülőkor a „vihár és stressz korszaka”. Ezzel a nézetet nem értett egyet és ezt a nézetet a kutatások sem támasztották alá. (Steinberg – Morris, 2001). Bár mégis a serdülőkor az az időszak, amikor a gyerekek kezdik feszegetni, az addig meghatározott kereteket, erkölcsi normákat. Az első komoly alkohol befolyásoltság, az első cigaretta, az első szippantás a füves cigarettából, vagy az első tudatmódosító szer kipróbálása. A serdülők kapcsolata a szülőkkel is megváltozik, már nem mindig közreműködő, már kialakul a saját véleménye, s ennek erőteljesebben ad hangot. Ezt kutatás is alátámasztja (Steinberg – Morris, 2001). A kamaszgyerekek érzelmileg is eltávolodnak a szülőktől (Larson – Richards, 1991). Az érzelmi leszakadás, még ha a szülőknek fájdalmas is, az egészséges leszakadás folyamatához tartozik, majd később érzelmileg visszatérnek a szülőkhöz, ha lezajlott bennük a felnőtté válás folyamata, viszont már más érzelmi síkon teszik, mint azt gyermekkorukban tették. Hogy milyen módon zajlik le ez a folyamat a szülők viselkedésén is múlik, hiszen, ha a szülők nevelését addig következetes, támogató nevelés jellemezte, akkor gyorsabban, simábban zajlik le (Steinberg – Morris 2001). Ha viszont a szülők nevelését tekintélyelvű, szigorú, rugalmatlan, avagy túl laza nevelés jellemezte, akkor a gyermek ezt az időszakot nagyobb eséllyel érzelmileg és viselkedésben is zavarosabban éli meg. (Baumrind, 1980).

„A pszichoanalitikus Erik Erikson szerint a serdülőkor legfontosabb feladata az identitás kialakítás, válaszok megtalálása: a *„Ki vagyok én?”* és *„Merre tartok?”* kérdésekre.” (Atkinson – Hilgard 2005, 123. old.). Ezt identitáskrizisnek nevezte ő maga is és legtöbb fejlődépszichológus is úgy gondolta, hogy a serdülőkor a „szerepkísérletek” időszaka. Sokféle

szerepet fel lehet venni, ki lehet próbálni és le lehet venni. Ezekből, mindig megragad bennük valami, ebből építkeznek. Ez minél jobban hasonlít a szülők, tanárok és osztálytársak, barátok értékeivel, úgy könnyebb a saját identitását is megtalálni a fiatalembernek. Az osztály padjaiban ülő tanulók ezekkel, a fejlődésük sajátosságaival érkeznek, az egyéni képességeikkel, személyiségükkel, szociális háttérükkel. Ők, azok, akik a COVID-19 világjárvány idején, online- formájában megélték az oktatást, ezzel a tanulás más formáját is gyakorolhatták.

A mai serdülők már a digitális világba beleszülettek, az ő korosztályukat nevezik „Z” generációnak, avagy digitális bennszületteknek. A következő korosztály az „Alfa” generáció, másnéven digitális újszülöttek. Steigervald Krisztián a ma élő generációkat születési év alapján csoportosítja, melyet az alábbi táblázat szemléltet.

Generációk	Születtek	2020-ban
veterán/építő	1945 előtt	75 évesek és idősebbek
baby boomer	1946-1964	56-74 évesek
X	1965-1979	41-55 évesek
Y	1980-1994	26-40 évesek
Z	1995-2009	11-25 évesek
alfa	2010-től	maximum 10 évesek

2. táblázat: A ma élő generációk év alapján történő csoportosítása (Steigervald, 2020, 55.old)

2.3 Motiváció fogalma pszichológia megközelítésből

„A pszichológia, a viselkedés és a mentális folyamatok tudományos igényű vizsgálata.”

(Atkinson – Hilgard 2005, 26. old.) Az ember fizikai és lelki, érzelmi fejlődését megannyi cselekvések sorozata határozza meg. Az újszülött célja az evéssel a jóllakottságot elérni, az alvással a pihenést. De rövid időn belül tudatosul benne egy kapcsolódási pont az anya hangja, simogatása, amely alkalmas a megnyugtatás megteremtésére. A fenti szükségletek kielégítésének vágyát, a vele született ösztönös kommunikációs eszközével a sírással éri el, amelyet a szülő a gyermeke elégedetlenségének tekint, így megeteti, elaltatja, dudorászik neki egy altatót, éneket. Később a gyermek már megfigyel egy képet, játékot, majd, amikor a testi fejlődése is megengedi először a kezével, majd a testének helyzetváltoztatásával megpróbálja elérni azokat.

De mi az, ami erre készíti egy egészséges csecsemőt? Kezdetben a fizikai szükséglet kielégítése, későbbiekben, a szellemi fejlődésével együtt járó igények kielégítése.

Nyolc hónapos körül már határozottan tudja, hogy mit nem akar, megerősítve mozdulatával fejét jobbra-balra rázva, majd első szavai között szerepel, hogy nem. Van olyan eset amikor, maga sem tudja, hogy mit akar, csak azt tudja, hogy mit nem akar. Az oka bármi lehet, fáradtság, éhség, vele született adottság. Hiszen hányszor halljuk a szülőktől felnőtt gyermekeikről, hogy már kiskorában sem szerette, szívlelte, sőt kimondottan utálta. De, a szülőknek, mindenképpen ellenére mégiscsak fel kell öltöztetni a gyermekét a téli ruhába, vagy éppen meg kell fürdetni, este, vagy el kell vinni az óvodába. Bizony, akkor gyakran elhangzanak a következő varázslatos ígéretek, ha jó leszel, olvasok esti mesét, ha nem hisztizel, lemegyünk a játszótérre, kimegyünk az udvarra játszani, vagy kapsz egy csokit, sütit, vagy megveszem neked azt a játékot. De előfordulhat, olyan is, hogy az anya azt mondja, hogy ne csináld, mert akkor szomorú leszek, vagy sírok. Vagy egyszerűen eltereli a figyelmét énekel, verssel. Tehát, a szülő próbál kedvet csinálni a gyermekének az adott cselekvés elvégzésére.

Óvodában a gyermeket bevonják a játékba, a foglalkozásokba, az első osztályban már, - a Waldorf iskola kivételével - végig kell figyelni, fegyelmezett ülni 45 percet, el kell végeznie a tanító által kiosztott feladatokat, mely egyenlő a tanulással. Az órai magatartását, munkáját, eredményét kezdetben szóveges értékeléssel, majd osztályzással értékelik. A végeredmény legfőképp a tanuló eredménye, de szerves részét képezi a pedagógus, valamint a szülői háttér munka.

Vannak olyan tanulók, akik a feladat elvégzésére gyorsan kaphatók, gyorsan bevonhatók, s a feladatot örömmel végzi, van, aki elvégzi pontosan, gyorsan, de szükségszerűen, míg mások látszólag nem érdeklődnek a feladat iránt, és unottan, esetleg ímmel-ámmal dolgoznak a tanórákon. Miért van ez a különbség, miért nem hozza lázba egyformán az azonos korú, azonos szakmát választó tanulókat, a mindenki számára azonos feladat? A külső feltételek mindenki számára azonosak, talán a tanulók belső indíttatásából adódik, és talán ebben rejlik a válasz?

„A motiváció olyan belső készítés, aminek hatására adott módon cselekszünk, de a motivációnkat, számos tényező képes befolyásolni, külső és belső egyaránt. (Philip, 2019)

Azonban a motivációhoz az alábbi tényezők elengedhetetlenek:

- a vágy (drive) és a szükséglet érzése
- a szervezet aktiválása és irányítása a vágy vagy a szükséglet beteljesítéséhez szükséges viselkedés megválasztás, szabályozása és fenntartása révén,
- szükséglet érzésének csökkenése.

A motiváció biológiai és pszichés szükségleten alapul

Megkülönböztetünk:

- Extrinzik motivációt, melyet a külső ingerek váltanak ki (étel, dicséret, jó érdemjegy, elismerések), és
- Intrinzik motivációt, melyet belülről fakadó motívum, azaz belső indíték gerjeszt (Philip, 2019).

Elméletek születnek a motivációra:

- a jutalmazás elmélet, miszerint a munkára az embert külső jutalmak készítetik, az extrinzik motiváción alapul
- elvárás-érték elmélet (Grant – Shin, 2011), alapján az embereket a munkára a belső indíték készíti, azaz az intrinzik motiváción alapul.
- (McClelland, 1985) teljesítményelmélete, miszerint a teljesítmény iránti motivációt, a teljesítmény szükséglet, a kapcsolat szükséglet és a hatalom szükséglet serkenti.

De milyen sorrendben történnek a szükségletek kielégítése?

Erre a kérdésre próbált válaszolni

- William James ösztönelméletével, miszerint néhány viselkedésforma az állatokban genetikailag van kódolva, mint a számunkra legismertebb, a madarak vándorlása. Ma már inkább a tudomány emberei az ösztön szó helyett, az öröklött mozgásminta kifejezést használják.
- A drive-elmélet szerint, a szükségletek drive-eket hívnak életre, ezek motiválják a viselkedést a drive redukciójáig, például az éhség (Woodworth, 1918)
- Freud elmélete, miszerint a motivációk a tudattalan vágyakból táplálkoznak és a fejlődés, a fejlődés során változnak (szex, agresszió)
- Abraham Maslow elmélete szerint a motivációkat a prioritás sorrendbe (szükséglet hierarchia) rendeződő szükségletek hívják életre fizikai szükséglettől az önmegvalósításig
- Evolúciós elmélet alapján a motivációk fontossági sorrendjét funkcionális, proximális és fejlődési tényezők határozzák meg, melyek mindegyike túlélési és reprodukációs szükségleteken alapul.

A fenti elméletekből kovácsolódhat össze egy új motivációs elmélet, a motivációk minden típusát magába tudja foglalni.

2.4 Motiváció fogalma pedagógia megközelítéséből

Negyvenes éveimben jártam, amikor a tanári pályára léptem. Belső késztetést éreztem arra, hogy az évek alatt megszerzett szakmai tudásomat átadjam a jövő generációjának. Amikor először találkoztam a hentes tanulókkal bemutatkoztam, elmeséltem az életutamat. Az egyik tanuló meglepődött felismeréssel felkínálta: Akkor tanár úr, belőlünk is bármi lehet? Azt válaszoltam, igen belőletek is bármi lehet. A kérdés mély nyomott hagyott bennem, hiszen miért gondolta úgy egy 15 éves fiú, hogy belőle nem lehetne bármi? Elhatároztam, hogy úgy fogok tanítani, hogy tanítványaim az iskola befejezésével ne érezzék azt, hogy az iskola, közvetlenül az oktatója lehúzta, nem segítette, nem adta meg a fejlődésére a lehetőséget, hanem úgy lépjen ki az iskola kapuján, hogy úgy érezze előtte még számos lehetőség áll, amelyre itt megkapta az alapokat, megkapta a támogatást, és rajta áll, hogy merre halad tovább.

Most a motiváció fogalmát, pedagógiai megközelítésből történő bemutatását, ezzel a nézettel, hitemmel szeretném ismertetni.

Réthy Endréne, szerint a hétköznapi életben az oktatás, tanítás alatt azt értjük, hogy a tudás birtokosa átadja tudását a tanulásra szorulóknak, tanulásra vágyóknak.

Didaktika, Elméleti alapok a tanítás tanulásához Falus Iván szerkesztése szerint a szaknyelv viszont megkülönbözteti a két fogalmat, míg nagyon leegyszerűsítve az oktatás olyan direkt és indirekt tevékenység, melynek célja az önszabályozó tanulás kialakítása, addig a tanítás alatt azt a célirányos tevékenységet értjük, mely a tanulás feltételeit biztosítja.

Az oktatás, a nevelés komplex pedagógiai tevékenység fontos eszköze, a nevelési célok oktatási folyamatokban valósulnak meg.

A képzés, az általános és speciális műveleti formulák, tevékenységek kialakulása az egyénben az elsajátított ismeretek gyakorlati alkalmazása segítségével.

Az oktatáselmélet olyan diszciplináris tudományág, amelynek fejlődését befolyásolja:

- a gyermekekre vonatkozó nézetek
- társadalmi igények, elvárások változása
- pedagógiai tudományának önfejlődése

A pedagógia a 17. században vált önálló tudománnyá, a didaktika kifejezést először Ratke majd Comenius használta „Didactica Magna” (Nagy Oktatástan) művében. E fogalom alatt a ”mindenkit mindenre megtanítás” művészetét értette.

A pedagógia fogalmát, sokan megfogalmazták, többek között (Weszey Ödön, 1905), valamint (Petrikás Árpád, Báthory-Falus 1997.).

„A neveléstudomány az ember céltudatos alakításának tevékenységét tanulmányozza. Vizsgálja a személyiség alakíthatóságnak, fejleszthetőségének összefüggéseit, ok-okozati tényezőit, törvényszerűségeit, a nevelés folyamatában érvényesülő tényezőket, azok rendszerét, hatásmechanizmusait. [...] A pedagógia elmélete – a neveléstudomány – a nevelés alapvető elvi kérdéseit, cél, feladat- és eszközrendszerét kifejtő tudomány. A pedagógia tárgya pedig az a folyamat, amelyben az ember személyiséggé válása végbemegy.” (Kozma, 1996, 23. old)

Pedagógia									
Általános pedagógia	Nevelélmélet	Didaktika	Tantárgypedagógia, szakmódszertan	Neveléstörténet	Összehasonlító pedagógia	Gyógypedagógia	Iskola szerveztan	Életkorok pedagógiája	Nevelési szintek pedagógiája

3. táblázat: A pedagógia szakterületei (Saját szerkesztés)

A pedagógia alanyai a tanuló és a pedagógus. Fontos a pedagógusok részéről a tanulók megismerése, megértése. A pedagógus egyéni pedagógiai kompetenciákkal rendelkezik, amelyek befolyásolják viselkedését.

„A pedagógiai kompetenciák sorában meghatározó szerepet tölt be a pedagógus gyermek személete, és ehhez kötődően az, hogy miként vélekedik a tanulószerepről, illetve általában a tanulókról és a tanulásuk hatékony segítségéről.” (Falus, 2003, 58.old)

A tanítás szempontjából alapvető tanulói sajátosságok: a tanulók szocioökonómiai státusa, szociokulturális háttere, személyisége, kognitív, effektív fizikai sajátosságai, tanulók társas közege.

Falus Iván szerkesztésében az eredményes pedagógus ismérvei: alapvető személyiségvonások, mint a feltétel nélküli elfogadás, az empátia és a kongruencia.

Pedagógiai képességek között szerepel: a jó kommunikáció, a gazdag és rugalmas viselkedéstár, a gyors helyzetfelismerés, a jó konfliktuskezelés, az erőszakmentesség, kreativitás, együttműködés igénye és képessége és nem utolsósorban, a pedagógus mentális egészsége.

A gyakorlati készségek a tervezési készségek, óravezetési készségek, magyarázat készsége, a tanári-tanulói interakció és kommunikáció készségei, megfigyelési készségek, értékelési készségek.

A pedagógiai tudás, mely jellege szerint elméleti, melyet elméleti fejtegetések, empirikus kutatási eredmények alkotnak, a pedagógusok tankönyvekből, szakirodalomból, előadásokból tesznek szert. Deklaratív tudás a tényeket, fogalmakat, míg procedurális a készségeket.

Gyakorlati tudásnak azt nevezik, amelyik a gyakorlatot irányítja.

Richardson meghatározása szerint: „a nézetek olyan feltételezések, feltevések, proposíciók a világról, amelyet igaznak vélünk, s amelyek befolyásolják ítéleteinket, mások megítélését, s amelyeket felhasználunk döntéseink során”. (Richardson, 1993, 103. old.)

A pedagógus tudása:

- általános pedagógiai tudás: tantárgyhoz nem kapcsolódó ismeretek, készségek >>> oktatás és nevelés céljaira szolgál
- tantárgyi, szaktárgyi tudás >>> eredményes tanítás alapja
- pedagógiai-tartalmi tudás >>> Shulman vezette be 1986-ban, és a szaktárgyi és a tantárgyi tudás összekötő kapocsként jelenik meg. (Shulman, 1986)

A reflexió, reflektív tanulás, reflektív tanár fogalmát 1903-ban Dewey vezette be (Dewey, 1903), azonban 1983-ban Schön könyve népszerűsítette. Reflektív, tudatos tanítás szemben, a benyomások által, vezérelt tanítással, (Schön, 1983) írja Falus Iván.

A hatékony tanár és tanuló állandó kölcsönhatásban van egymással, a tanár személyisége, tudása, viselkedése hat a tanulóra, és a tanuló visszajelzéseit (magatartás, írásbeli és szóbeli teljesítmény) értékeli a tanár, összesíti és következtetéseket von le. Ezekből a következtetésből építi fel egyénre szabottan az oktatási tervét. Például látja, hogy csendes, visszahúzódó, de jól teljesít a tanuló, akkor kiemelheti, hogy megmérhesse a tudását, versenyeztetheti, így sikerélményhez juttatja, önbizalmát ezzel növeli, személyiségét erősíti, s ezáltal már jobban érvényesíti magát a közösségben. Vagy éppen túl központi helyet foglal el a közösségben, hangos, negatív értékeket képvisel, de egyébként jó képességű, csak hanyag, lusta, akkor őt a „munka” területén, kell sikerélményhez juttatni, hogy a pozitív értékek erősödjenek. Ennek a problémának a feloldására egy jó példa az egyre nagyobb népszerűségnek örvendő nyitott

pedagógia, ami decentralizálja az osztály erőegyensúlyát és nagyobb hangsúlyt fektet a közös munkára. (Werth – Williams, 2021)

A tanulók érdeklődését fel kell kelteni a tanulás, a tudás, a munka iránt. Siker nincsen munka nélkül, ezért a tanulókat, akár jó képességű, akár gyengébb képességű, olyan „munka” felé kell terelni, amely kihívás számukra. A tanárnak fel kell ébresztenie a tanulóknál a tudás, a munka iránti vágyat, szükségletet.

„Motiváción az oktatás elméletében két- egymással szorosan összefüggő –dolgot értünk.

Egyrészt azokat a belső hajtóerőket, amelyek a tanulót a tanárral való együttműködésre, a tanulási folyamatban való aktív részvételre készítetik, másrészt azokat az erőfeszítéseket, amelyeket a tanár tesz azért, hogy a tanulót rávegye az együttműködésre.” (Knausz, 2021, 20. old.) Knausz Imre jegyzetében a motivációt is tárgyalja.

A tanuló motívumai:

-kognitív (belső) motívumok: kíváncsiság, érdeklődés, kompetencia, törekvés az ellenmondások kiküszöbölésére

- családi háttérrel összefüggő motívumok: a szülők megkövetelik a jó eredményeket, a szülők fontosnak tartják az iskolai eredményeket, és a szülő gyermek kapcsolata jó, a családban becsülete van a tudásnak, a szülők a tanuláshoz, tudáshoz való viszonya követendő példa a gyermek számára

- a tanuló karrierelképzeléseivel összefüggő (teleologikus) motívumok: továbbtanulási szándékok, „jó” szakma megszerzésének szándéka, kiemelkedés vágya

- kortárs csoportból fakadó motívumok: mintakövetés, versengés,

Knausz Imre összefoglalóan az alábbiakat állapítja meg: hogy nagyon széles gyerekcsoportok esetében számíthatunk arra, hogy megelőző (hozott) motivációjuk alacsony lesz:

- ahol a családi háttér nem rendezett, a szülők kevésbé kísérik figyelemmel a gyerekek iskolai pályafutását, a szülők és a gyerek között az érzelmi kapcsolat zavart;
- ahol a szülők értékrendjében nem áll magasan a tudás;
- ahol a tanuló jövőképe, karrierelképzelése nem feltételezi a jó iskolai teljesítményt;
- ahol a kortárs csoport nem értékeli az iskolai teljesítményt;

- ahol a kortárs csoport ugyan értékeli az iskolai teljesítményt, de a tanuló lemaradása behozhatatlannak látszik;
- ahol a tanuló kíváncsisága, érdeklődése, kompetenciára és integrált tudásra való igénye nem találkozik az iskola által nyújtott tudással (soha nem arra kíváncsi, amiről az órán szó van).

Mindez nyomatékosan aláhúzza, hogy a tanárnak elengedhetetlen feladatai vannak a motivációval kapcsolatban. Ha a tanuló nem motiváltan jön az iskolába, meg kell kísérelni a motiválást, mivel egy motivált ember jobban fejlődik, míg egy demotivált ember fejlődése stagnál. (Agustina, 2020) De a motivált tanulók esetében is vigyázni kell: nehogy a kevésbé motiváló iskolai környezet elvegye a kedvüket a tanulástól. De végül, de nem utolsó sorban nem csak a diákoknak kell motiváltnak lenni, hanem fontos, hogy a tanár maga is motivált legyen, ami nagy hatással van a saját munka hatékonyságára is. (Kumari és Kumar, 2023)

2.5 Motivációs eszközök

A különböző személyiséggel, képességgel, szociális háttérrel, motiváltsággal rendelkező tanulókat különböző motivációs eszközökkel, módon lehet tanulásra, munkára bírni. A munka kifejezést, azért használom és fontos kulcsszó a diplomamunkámban, hiszen a gyakorlaton a tanulók munkát végeznek, élelmiszert gyártanak, önmagukra és másokra életveszélyes késsel a kezükben. Abban a szituációban nemcsak a munkára való „rábírás” a cél, hanem a fegyelmezett munkavégzésre történő készítés. Egy olyan munkakörülményt szükséges teremteni, amelyben a tanulók jól érzik magukat, sikerélményt érnek el, azonban folyamatosan figyelnek magukra és társaikra.

Knausz Imre munkájából építkezve elmondható, hogy minél nagyobb a motiváció, egy bizonyos határig, annál nagyobb lesz a teljesítmény.

Fontos, hogy a tanulót milyen tanulási motivációk irányítják, s a tanár annak függvényében keresheti meg személyre, csoportra szabottan a motivációs eszközöket, amelyek a tanulóra hatással vannak.

A tanulási motivációk szintjei:

- Beépült (internalizált) tanulási motiváció – saját belső indíttatás, erkölcsi, család, társadalom
- Belső (intrinzik) tanulási motiváció – saját célok, saját öröm
- Külső (extrinzik) tanulási motiváció – jó jegyek, dicséret, elismerés, negatív körülmény elkerülése

- Presztízs tanulási motiváció gyors eredmény, kevés erőfeszítés

Az Egyesült Királyságban például megfigyelték azt a folyamatot, hogy az utóbbi években a diákok motivációja a külső motivációból egyre inkább eltolódik a belső motiváció felé. (Kotera – Tazlor – Fido, 2021)

A tanulási motiváció összetevőit Kozéki Béla 1980-ban kiadott, A motiválás és a motiváció összefüggéseinek pedagógiai pszichológiai vizsgálata című könyvében írta le.

A tanulási motiváció összetevői:

- Követő (affektív szociális) dimenzió
- Érdeklődő (kognitív, aktivitási) dimenzió
- Teljesítőeffektív, morális) dimenzió

Tanulási motiváció kialakítása, motivációs eszközök a tanításban

A tanulók a tananyag befogadására különböző módon reagálnak, de ugyanazon tanuló is különböző módon reagálhat, ha éhes, ha szerelmes, (ebben a korban kiváltképp fontos tényező), ha fáradt, ha megromlott a családi háttere, megromlott a család anyagi háttere.

Milyen eszközei vannak a pedagógusnak, a tanárnak, a tanulók motiválására. Ha jó kapcsolatban vagyunk valakivel, akkor bizalommal vagyunk iránta, fontos a véleménye, tanácsa. Ha rendezett, nekünk tetsző körülmények között élünk nagyobb kedvünk van olyasvalamit is elvégezni otthon, amihez épp nincs olyan nagy kedvünk. Hasonlóságot fedezhetünk fel, amikor a motivációs eszközöket soroljuk

1. Ismerkedjünk meg a tanulóval! Tanuljuk meg a nevüket, beszélgessünk velük, ismerkedjünk meg velük közelebbről, erre jól cél, ha kérdőíveket, vagy feljegyzéseket készítünk, továbbá a szülőkkel beszélgetünk.
2. Teremtsünk pozitív légkört az osztályban! Törekedjünk az érzelmi biztonság megteremtésére, figyeljünk oda a tárgyi környezetre, figyeljünk oda a kényelmi szempontokra, ne féljünk a játékosságtól és a humortól, tartózkodjunk az intellektuális agressziótól! Akadályozzuk meg az osztályon és iskolán belüli gyerek-gyerek agresszió minden formáját! Alakítsunk ki személyes kapcsolatot a tanulókkal!
3. Kínáljunk követendő példákat!
4. Mutassunk fel követendő példákat!
5. „Kössünk tanulói szerződést!”

6. Tegyük érdekessé a tanórákat!

7. Élünk okosan a megerősítés eszközeivel!

De felvetődik még egy nagyon fontos kérdés a mai generációval kapcsolatosan, hogy motiválhatók 2020 után a tanulók, amikor számunkra a virtuális világ is maga a valóság?

A Covid-19 járvány bebizonyította, hogy bizony a digitális oktatásnak nemcsak helye van az oktatásban, hanem már nélkülözhetetlen, s az elrendelt online oktatás igazolta, hogy erre mind a tanulók, mind a pedagógusok felkészültek. Az „Alfa” generáció részére az iskola környezete is elavult, nem beszélve az eszközökről és módszerekről. Hiszen a középiskolák nagy része a több, mint 50 éve épült, és ha korszerűsítésen át is esett az épület, a tantermek nem tükrözik, hogy a tanulók 21. században tanulnak, abban a korban, amikor a mesterséges intelligencia is megjelenik.

Már bent van az oktatási rendszerben az „Alfa” csoport (a 2010-es években születettek) is, az úgynevezett „digitális újszülöttek”, akik már okos eszközökkel nőnek fel, az offline kommunikációt minimalizálják, akiknek fontos az online visszajelzés, akik jó problémamegoldó képességgel rendelkeznek, nagyon tehetségesek, kreatívok, nagyon jó az intellektusuk, de néha magányosak. Ők azok, akik majd szinte gyorsabban jelennek meg a tanintézményben, és végeznek, mint a tudomány állást tudna velük kapcsolatban foglalni. Foglalkoznak velük kutatások, tanulmányok, cikkek már születtek róluk (Pálincás-Purgel, 2019 Alfa generáció – a „digitális bábik” kora). Dietz Ferenc A mesterséges intelligencia az oktatásban: Kihívások és lehetőségek (Dietz, 2020), és még sok kutató, akiknek írásait érdemes követni, hogy megtudjuk érteni és lépést tudjunk tartani a felnövő generációval. Meg tudjuk találni azokat az eszközöket, amivel fel tudjuk kelteni az érdeklődésüket, fel tudjuk hívni a figyelmüket, melynek eredményeként részükre a tudásunkat át tudjuk adni, és rátalálnak a tanulás, mint tudás forrásának az örömére. Erre egy nagyon jó példa a gamifikáció, amit Czeily és Dajnoki 4 csoportra bontott, amik a következők: jutalom alapú gamifikáció, ahol az elkötelezettség azonnal elmélyül, az ösztönös gamifikáció ami a hosszútávú elkötelezettséget jelenti, a strukturális gamifikáció ami idő és költséghatékony, illetve a tartalom gamifikáció ami pedig élvezetes. (Czeily és Dajnoki, 2021)

3. Kutatás

3.1 A kutatás helyszínének bemutatása

Kutatásom helyszínének a Közép-magyarországi Agrárszakképzési Centrum Bercsényi Miklós Élelmiszeripari- Környezetvédelmi Technikum, Szakképző Iskoláját (továbbiakban kutatási helyszín) választottam. Az Iskola 1970-ben három iskola egyesülésével jött létre, mely az akkori „Gödöllői Agrártudományi Egyetem Tanárképző Intézet” gyakorlóiskolájaként, több évtizeden keresztül a tanárképzésben is részt vett. A jelentős, élelmiszeripari képzési múlttal rendelkező iskola, a mai napig képez hús, tartósító, illetve erjedés és üdítőipari szakmunkásokat, valamint élelmiszeripari és környezetvédelmi technikusokat, nappali és felnőttképzés keretében egyaránt. Az iskola a szakmai képzést nagymértékben elősegítő infrastruktúrával rendelkezik, az Unió előírásainak megfelelő, HACCP élelmiszer-biztonsági rendszer szerint működő hús-, konzerv- és söripari tanműhelyekkel, illetve tanbolttal. Ezek az adottságok lehetőséget nyújtanak olyan bér munkák megvalósítására is, melyek termelési folyamataiban az élelmiszeripari képzésben tanuló tanulók aktívan részt vehetnek, ezáltal széles körben ismerhetik meg és sajátíthatják el az iparszerű élelmiszeripari termékek előállítását. Az élelmiszeripari és környezetvédelmi technikusok képzéséhez is jól felszerelt laborok biztosítják mind az élelmiszer-analitikai és mind a környezetvédelmi vizsgálatok elsajátításához szükséges eszköz háttérrel. A tanulók elméleti és a gyakorlati tudásának fejlesztését jelenleg egy 31 fős, jól képzett oktatói testület segíti. A bővebb szakmai szemlélet kialakítása és szakmai tapasztalatszerzés elsajátítása érdekében, külföldön is, az Erasmus program keretében szervez gyakorlatokat az iskola.

2005-től kezdődően a húsipari szakirányon tanulók közül, minden évben 20 tanuló vehet részt a Dániai Roskilde-ben szervezett gyakorlaton. Az augusztusban eltöltött három hetes gyakorlatot mindig felejthetetlen élmények és siker koronázza. A többi másik szakon tanulók számára is egyre több lehetőség van külföldön szervezett gyakorlatokon részt venni. Dánia mellett Spanyol- és Franciaországban nyíltak meg új lehetőségek. Az iskolai életet szervezett, csapatépítő programok színesítik, már az évkezdés is projekt héttel indul. Ez a hét mindig magába foglal valamilyen történelmi helyszín felkeresését, annak bejárását és megismerését, valamint vetélkedőket, sportot és egymás megismerésére és elfogadására irányuló játékos feladatokat. Vannak meghatározott időnként további program hetek pl. pénz hét, mentálhigiéniai hét, fenntarthatósági hét. Ezekben a hetekben külső szakemberek által tartott előadásokon vesznek részt a diákok. A környezetünk fenntartása kivételt képez a többi hetek

közül, mert az oktatás mellett a környezeti nevelés is napi szinten jelen van, az osztályszintű szelektív hulladékgyűjtéstől...az ökokert gondozásán át... a madarak etetéséig. Ennek eredményeként az iskola mára már megkapta az Ökoiskola címet is.

Az iskolában jelenleg: Technikumi szakmai oktatás, technikum nyelvi előkészítés, szakképző iskolai szakmai oktatás, sajátos nevelési igényű tanuló, fogyatékkal élő nagykorú személy, valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható tanuló nevelés-oktatása folyik. Az iskola tanulói létszámát tekintve a 2024/25-ös tanévben 323 fő, melyből 198 fő nappali tagozaton vesz részt. Az oktatásban résztvevő pedagógus állomány 31 fő.

Az Iskola külső és belső kapcsolataira vonatkozó rendelkezéseket, a mindenkor hatályban lévő jogszabályok alapján megalkotott Szervezeti és működési szabályzat biztosítja. Ez segíti a törvényi rendelkezések intézményi szinten történő, minél hatékonyabb betartását. Az oktatási és nevelési feladatok az Iskola Szakmai programtervének és Házi rendjének keretében történnek. A jogszabályok változását folyamatosan aktualizálni kell ezekben a dokumentumokban is. A 2024/25-ös tanévben szintén történt egy jelentős jogszabályváltozás, a 245/2024. (VIII.8.) Kormányrendelet, amelyet 2024.09.01.-től hatályba lépve szabályozza a nevelési és oktatási intézményekben a tiltott és korlátozott tárgyak körét. Ezen eszközök közé tartoznak a kép és hangrögzítésre alkalmas eszközök, valamint az internet elérésére is alkalmas okoseszközök és mindezek közül kiemelve a mobiltelefonokat.

A mobiltelefonok korlátozása az év elején újabb kihívást jelentett, az oktatók és a diákok számára egyaránt. Az első órát tartó oktató begyűjti az eszközöket, melyeket a diákok egy, egy, névvel ellátott buborékfóliával bélelt borítékba helyeznek, majd gyűjtő dobozba tesznek, melyeket az oktató név szerint dokumentál. A doboz napközben a közös tanári helyiségben van elzárva. Az eszközök kiosztása az utolsó órát tartó oktató feladata. Az eszközöktől való megválás nehézsége néhány osztálynál, főként a környezet szakosoknál okozott több problémát. Néhány esetben megtévesztések, hogy nincs nála telefon vagy eszköz, vagy éppen több eszközt hoztak és a nem működőt próbálták leadni. Az élelmiszer ágazatos tanulók esetében az eszközök leadása már nem volt teljesen újdonság, mert több éve már, hogy a gyakorlati foglalkozásokra higiéniai okokból nem vihették magukkal. Az eszközök a gyakorlati foglalkozások ideje alatt hasonló módon voltak begyűjtve.

Lassan eltelt két hónap és a személyes tapasztalatomra hivatkozva, én pozitív irányú változást tapasztaltam. Az óráimon eddig mindig elrakattam a telefonokat és csak akkor használhatták a diákok, ha a számukra összeállított feladatok valamelyike igényelte azt. Az, hogy nincs is náluk,

az viszont elindította azt a folyamatot, amikor tapasztalhatóan sokkal jobban figyelnek az órákon, sokkal intenzívebben részt vesznek a feladatok megoldásában és az érdeklődésük is jelentősen növekedett. A szünetekben az tapasztalható, hogy a személyes kapcsolatok kezdenek kibontakozni. Lényegesen több beszélgetések és interakciók figyelhetők meg.

3.2. Vizsgálati anyagok és módszerek

Feltáró jellegű, primer kutatás a fent megnevezett szakképzőiskolában zajlott. A célcsoport egyrészt a tanulókból, másrészt a pedagógusokból tevődött össze. A hipotézis felállítása után került sor a kérdőív megszerkesztésére. A kérdőív a szokásos felépítést, és a tölcserelvet követte, mely papír alapon került átadásra. A bevezető részben tájékoztatásra került a kérdőív célja, visszaküldési módja, határideje. Összességében a tanulók 29 kérdésből álló, míg a tanárok 27 kérdésből álló kérdőívet töltöttek ki. A kérdőív kérdései válaszlehetőségek szerint zárt és nyitott, a kérdésfeltevés módja szerint direkt és indirekt, az információ megközelítés szempontjából explicit, illetőleg implicit, továbbá közvetlen és közvetett kérdésekből álltak, a zárt kérdések alap és ellenőrző kérdések kategóriába sorolható kérdéstípusoknak felelt meg. A kvantitatív módszer a számokon alapszik, tehát számok segítségével mutathatjuk ki a feltételezés háttérét, valamint eredményét is. A kutatás kérdései segítségével próbálom bebizonyítani hipotézisem állításait.

Másrészt arra szerettem volna választ kapni, hogy pedagógusok készen állnak-e a digitális eszközök és módszerek alkalmazására.

A kérdőívek feldolgozása során a kapott válaszokat adattáblázatban összesítettem, csoportosítottam, rendszereztem, s táblázatokkal, diagramokkal ábrázoltam. Ezt követően a megkapott mennyiségi mutatókat elemeztem. Legvégül a felmérés átfogó összegzésre került sor, mely megadta a kutatás eredményét. A kutatás eredményéből levont következtetések, adták meg az alapot a javaslatlételre.

3.3. A kutatás eredménye

A hipotézisek bizonyításának céljából a következő 4 kutatói kérdést tettem fel a diplomadolgozatomban elején:

- Van-e összefüggés a választott szakma, az önbecsülés között?
- Részesülnek-e a tanulók sikerélményben, és fontos-e számukra, hogy elismerjék tudásukat a pedagógusok, és osztálytársai?
- Milyen hatással volt a diákokra és a pedagógusokra a Covid-19 miatt elrendelt online oktatás?
- Készen állnak-e a pedagógusok az új motivációs eszközök és oktatási módszerek alkalmazására?

Ezeknek a kérdéseknek a megválaszolása érdekében, a kutatási helyszínen papír alapon kiosztott kérdőíven keresztül megkérdeztem az iskola tanulóit és pedagógusait, hogy kiderítsem a motivációikat és választ adjanak a hipotézisben feltett kérdéseimre. Ennek érdekében két külön kérdőívet állítottam össze, egyiket a tanulók, a másikat pedig az iskolában tanító oktatók részére.

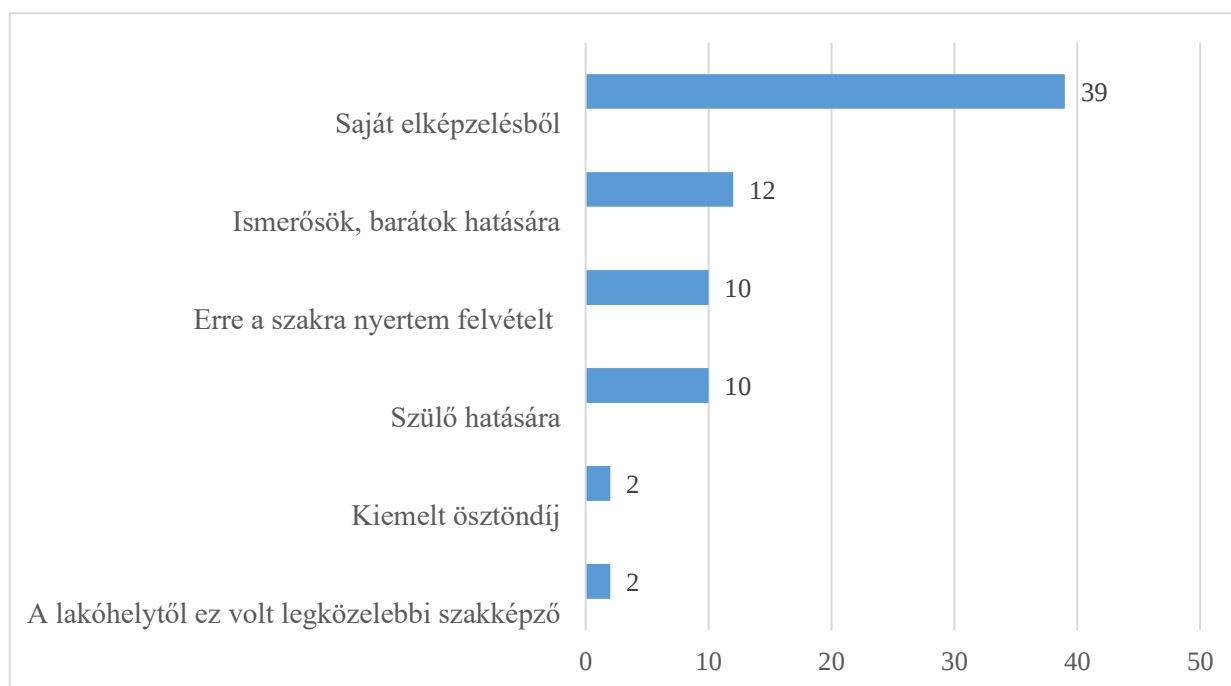
A tanulóknak összeállított kérdőív 29 kérdésből állt, és 75 főt szólított meg. A kérdőív kitért a tanulók demográfiai adataira, ami alapján a tanulókat, életkor, évfolyam, nem és lakóhely alapján lehetett kategorizálni. A kérdőív során mennyiségi és minőségi adatokat is gyűjtöttem. A minőségi adatok gyűjtésére használtam kétkimenetelű, és többkimenetelű zárt kérdéseket, illetve nyitott kérdéseket a gondolatok kifejtésére. A mennyiségi adatgyűjtésnél pedig Minősítő, Fontossági, Szemantikus és Likert Skálát is alkalmaztam. A pedagógusoknak készített kérdőív pedig 27 kérdésből állt, és egy 21 fős mintát vett alapul. A kérdőív a pedagógusok esetében életkor, nem, és tapasztalati évek alapján kategorizálta a résztvevőket, illetve a minőségi és mennyiségi adatok gyűjtésénél ugyan azokat a kérdés típusokat használta, mint a diákok kérdőíve esetén.

A kérdőív kitöltése és elemzése után a tanulók összetétele a következőképpen alakult. Az életkor alapján 14 éves 14 fő, 15 éves 11 fő, 16 éves, 7 fő, 17 éves 22 fő, 18 éves 15 fő, 19 éves 3 fő és 3 fő nem válaszolt. Évfolyam szerint 9. évfolyam 28 fő, 10. évfolyam 9 fő, 11. évfolyam 9 fő, 12. évfolyam 20 fő, 13. évfolyam 6 fő és 3 fő nem válaszolt. Nem alapján 43 fő férfinak, 27 fő nőnek vallotta magát, illetve 5 fő nem válaszolt. A lakóhely szerint pedig 10 fő községben, 6 fő nagyközségben, 33 fő városban, és 22 fő a fővárosban él, illetve 4 fő nem válaszolt. A

pedagógus kérdőív statisztikai szempontból pedig a következőképpen alakult. A megkérdezettek közül 11 fő férfinak 10 fő pedig nőnek vallotta magát. Életkor alapján 2 fő 31 és negyven év közötti, 7 fő 41 és 50 év közötti, 12 fő pedig 51 és 60 év közötti, 30 év alatti és 60 év feletti pedig nincs. Tapasztalat alapján 5-9 éves tapasztalattal 6 fő, 10-14 éves tapasztalattal 5 fő, 15-19 éves tapasztalattal 3 fő, 20-29 éves tapasztalattal 4 fő, 30 év feletti tapasztalattal pedig 3 fő rendelkezett, és nem volt senki, aki 5 évnél kevesebb tapasztalattal rendelkezett.

3.3.1. Van-e összefüggés a választott szakma, az önbecsülés között?

A hipotézis első kérdésére, hogy a megkérdezett tanulók, akik saját elképzelésből választották az tanulmányaik folytatására intézményünket, azok több mint felét, a megszerzett tudás büszkeséggel töltötte el, melyre a tanulói kérdőív második, kilencedik és tizennyolcadik kérdésének válaszai segítségével kaptam meg a választ. A kérdőív második kérdése a „Miért választotta ezt a szakmát?” zárt kérdés volt. A 75 főből legtöbben saját elképzelésből 39-en választották, a második legtöbben 12 fő ismerősök és barátok hatására választották, a harmadik

2. ábra: Miért választotta ezt a szakmát? (Saját kutatás)

helyen holt versenyben 10-10 fő szülő hatására, illetve erre a szakra nyert felvétel miatt, illetve 2-2 fő a kiemelt ösztöndíj, illetve a lakóhelytől való közelség miatt választotta. A következő kérdés a kérdőív kilencedik kérdése, ami azt kérdezte, hogy „Mennyire fontos Önnek az elért

tanulmányi eredménye?”, ami 1-től 5-ig terjedő skálán kérdezte a diákokat, ahol az egyes azt jelentette, hogy egyáltalán nem fontos az 5 pedig azt, hogy nagyon fontos. A kérdés eredménye alapján az átlag 3,93, ami azt jelenteti, hogy a tanulóknak fontos a tanulmányi eredmény, amiből csak 3 fő válaszolta azt, hogy nem fontos vagy egyáltalán nem fontos, a többiek legalább semleges, de többnyire pozitív választ adtak. Ami itt érdekes, hogy évfolyam alapján, a 9. évfolyamban a legfontosabb a tanulmányi eredmény, ahol az átlag 4,2, a legalacsonyabb pedig a 10. évfolyam 3,5-ös átlaggal, ami a 11. évfolyamtól mérséklődik 3,8-ra és így is maradt a 13. évfolyamig. A harmadik kérdés, ami a hipotézis első kutató kérdésével foglalkozott az a kérdőív tizennyolcadik kérdése, ami a következő volt: „Büszkeséggel tölti el a megszerzett tudás?”. A kérdés 1-től 5-ig mérte a büszkeség mértékét, ahol az 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem tölti el büszkeséggel, az 5-ös pedig azt, hogy nagyon nagy büszkeséggel tölti el. Ennek a kérdésnek az eredménye alapján az átlag az 3,88, ami azt jelenti, hogy általánosságban büszkeséggel töltötte el a tanulókat a megszerzett tudás. A megkérdezett emberekből csak 5 fő válaszolta azt, hogy nem vagy egyáltalán nem tölti el büszkeség, míg a többiek legalább semleges, de főleg pozitív választ adtak. Ami itt érdekes, hogy évfolyam szempontjából a legnagyobb büszkeséggel a 13. évfolyam tanulóit töltötte el 4,3-as átlaggal, utána jöttek a 9. évfolyam tanulói 4,1-es átlaggal, és a 10., 11., 12-ik évfolyam tanulói pedig hullámzóan ebben a sorrendben 3,7, 3,8 és 3,6-os átlagot mutattak. Amit ebben a két kérdésben még megnéztem az a 9-es és a 18-as kérdés közötti korrelációs együttható, ami 0,6-ra jött ki, ami azt jelenti, hogy egyenes arányú közepes korreláció van a két kérdés között, illetve, hogy jelentős kapcsolat van az között, hogy mennyire fontos a tanulmányi eredmény, és mennyire tölti büszkeséggel el a diákok a megszerzett tudás.

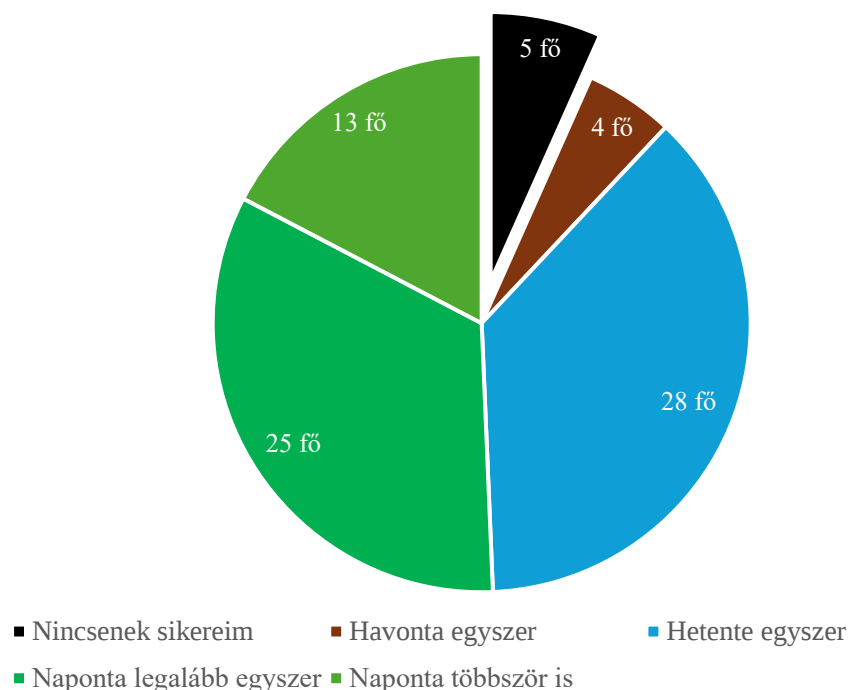
Válasz	Miért választotta ezt a szakmát? (fő)	Tanulmányi eredmény fontosságának átlaga	A megszerzett tudás büszkeségének átlaga
A lakóhelytől ez volt legközelebbi szakképző	2	4,0	3,0
Kiemelt ösztöndíj	2	4,0	3,0
Szülő hatására	10	3,9	3,6
Erre a szakra nyertem felvételt	10	3,3	2,8
Ismerősök, barátok hatására	12	4,0	4,4
Saját elképzelésből	39	4,1	4,1

4. táblázat: A szakma választási okának összevetése a tanulmányi eredmény fontosságával, illetve a megszerzett tudás büszkeségi hányadával (Saját kutatás)

Ezen felül, összevetettem, ezt a két kérdést a harmadikkal is, ami azt kérdezte, hogy miért választották a tanulók a szakmát, és az egyes válaszoknál mennyi az átlaga a másik két kérdésnek, és ezt egy táblázatban vettem össze. A fenti táblázatban látszik, hogy a tanulmányi eredmény azoknál volt a legfontosabb, akik saját elképzelésből választották ezt a szakmát 4,1-es átlaggal, és a leggyengébb azoknál, akik erre a szakra nyertek felvételt 3,3-as átlaggal. A megszerzett tudás büszkeségének átlaga viszont azoknál volt a legfontosabb, akik ismerősök vagy barátok hatására jöttek 4,4-es átlaggal, és itt szintén azoknál a legalacsonyabb, akik erre a szakra nyertek felvételt 2,8-as átlaggal. A táblázatból ezért következtethető, hogy a legnagyobb motivációs hatása ebből a szempontból az ismerősöknek és a barátoknak van, illetve azoknak, akik saját elképzelésből választották. A legkevésbé motiváltak pedig azok voltak, akik erre a szakra nyertek felvételt. Akik szülők hatására választottak, azoknál a motiváció mérsékeltnak vehető, akik pedig a lakhely távolság és az ösztöndíj miatt választották ott túl kicsit a minta, hogy következtetést levonjunk belőle, de az eredmény alapján abban az esetben is közepesnek mondható.

3.3.2. Részesülnek-e a tanulók sikerélményben, és fontos-e számukra, hogy elismerjék tudásukat a pedagógusok, és osztálytársaik?

A hipotézis második kérdésére a tanulói kérdőív huszonegyedik, huszonkettedik és huszonharmadik kérdésének válaszaival kerestem a választ. Ezek közül az első kérdés azt kutatta, hogy „Fontos az Ön számára a pedagógus általi elismerés?”. A kérdést 1-től 5-ig terjedő skálán lehetett megválaszolni, ahol az 1 az egyáltalán nem fontos az 5 pedig a nagyon fontos jelöli. A válaszok átlaga 3,4-re jött ki, ami azt jelenti, hogy a diákok általánosságban semlegesen viszonyulnak a tanár általi elismeréshez, de inkább a fontos felé húz, a megkérdezettek 15 embernek nem volt vagy nem volt egyáltalán fontos, 37 embernek volt fontos vagy nagyon fontos, és 23 ember adott semleges választ. A következő kérdés arra kereste a választ, hogy „Milyen gyakran ér el sikereket az elméleti és gyakorlati órákon?”, ennél a kérdésnél 5 válaszlehetőség közül választhattak a tanulók, név szerint a következők közül: nincsenek sikereim, havonta egyszer, hetente egyszer, naponta legalább egyszer, naponta többször is. A megkérdezettek 13 főnek naponta többször is volt sikere, 25 főnek legalább napi egyszer, ami azt jelenti, hogy a tanulók több mint fele napi sikereket ért el, illetve 28 főnek van hetente legalább egy sikere, 4 főnek havonta egy sikere, illetve van 5 fő, akinek sajnos egyáltalán nincsenek sikerei, ami, habár alacsony szám, de aggodalomra adhat okot. A harmadik kérdés pedig a következőt teszi fel: „Fontos az Ön számára az osztálytársak általi elismerés?”. A kérdés

3. ábra: Milyen gyakran ér el sikereket az elméleti és gyakorlati órákon? (Saját kutatás)

1-től 5-ig terjedő skálán nézi az adott tanulónak mennyire fontos az osztálytársak elismerése, ahol az 1-es az egyáltalán nem fontos az 5-ös pedig a nagyon fontos-t jelöli. A kérőív értékelése alapján, a tanulók átlagos pontja az 2,56 lett, ami azt jelenti, hogy a diákoknak kevésbé fontos az osztálytársak általi elismerés. A megkérdezettek közül 35 fő válaszolta azt, hogy nem fontos vagy egyáltalán nem fontos, 16 fő jelezte, hogy fontos vagy nagyon fontos és 24 fő adott semleges válasz. Ha ezt összevetjük azzal a kérdéssel, hogy mennyire fontos a tanár általi elismerés, akkor itt látszik, hogy a diákok inkább vágnak a tanárok elismerésére, de egyikre sem szélsőségesen. Továbbá összevettem ezen három kérdés alapján, hogy van-e összefüggés az elért sikerek, és közöttük, hogy a diákoknak fontos-e az elismerés akár a tanároktól, akár a diáktársaktól.

Válasz	Milyen gyakran ér el sikereket az elméleti és gyakorlati órákon?	Pedagógus elismerésének fontosságának átlaga	Osztálytársak elismerésének fontosságának átlaga
Nincsenek sikereim	5 fő	3,0	1,4
Havonta egyszer	4 fő	2,0	2,0
Hetente egyszer	28 fő	3,4	2,6
Naponta legalább egyszer	25 fő	3,5	2,7
Naponta többször is	13 fő	4,0	2,8

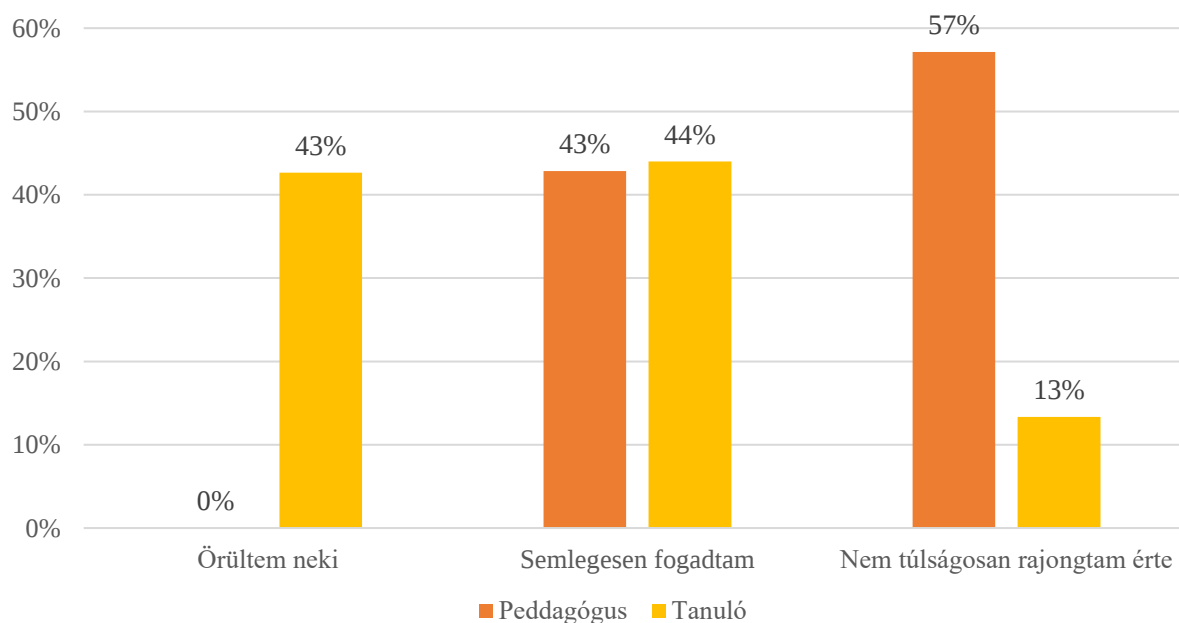
5. táblázat: Sikerek gyakoriságának összevetése a pedagógus és az osztálytársak által való elismerés fontosságával (Saját kutatás)

A fenti táblázatban kiszámoltam, hogy a különböző sikerek gyakorisága esetén, mi az átlaga az elismerés fontosságának mind a tanárok mind az osztálytársak által. A táblázatból tisztán kivehető, hogy azok a tanulók, akik többször érnek el sikereket, ott általánosságban fontosabb

az elismerés, míg azoknál, akik ritkábban érnek el sikereket, ott ez kevésbé fontosabb. Ezen felül kiszámoltam a korrelációs együtthatót a sikerek gyakorisága és az az elismerések fontossága között, ami a pedagógusok esetén 0,29-re jött ki az osztálytársak esetén pedig 0,24-re, ami azt jelenti, hogy biztos, bár gyenge egyenesen arányos kapcsolat van közöttük, ami a tanárok esetében egy kicsit erősebb, mint az osztálytársak esetében. Tehát megállapítható, hogy minél gyakrabban érzi egy diák, hogy elér sikereket, annál fontosabb számára az elismerés, és fordítva.

3.3.3. Milyen hatással volt a diákokra és a pedagógusokra a COVID-19 miatt elrendelt online oktatás?

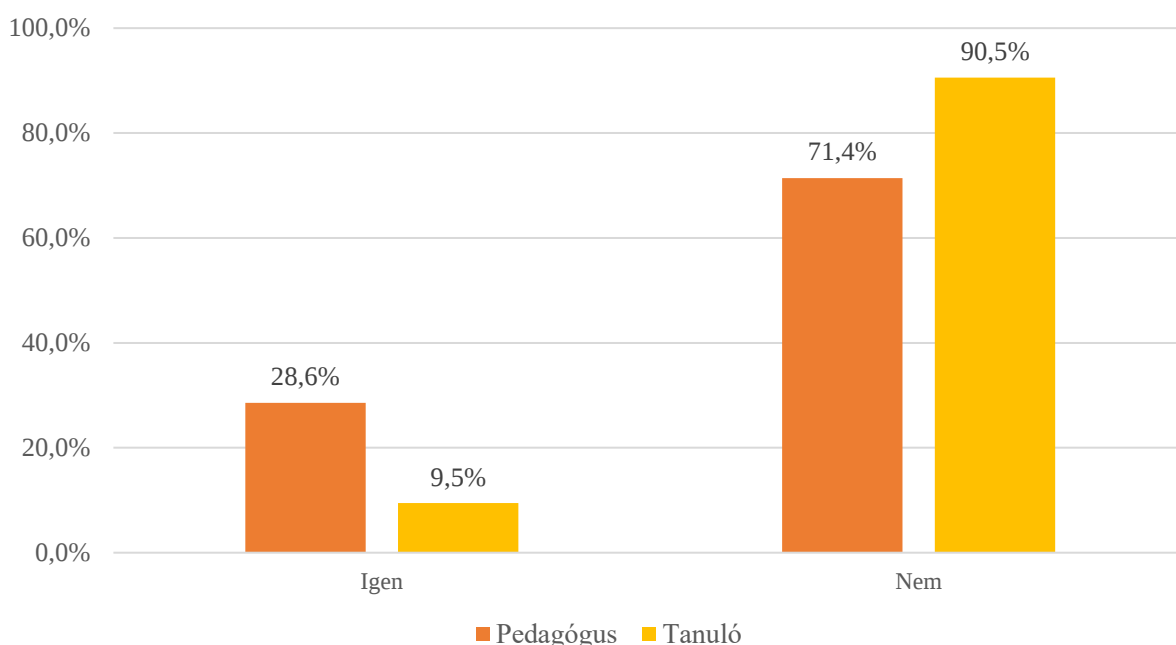
A hipotézis harmadik kutatókérdésének megválaszolásához, mind a Tanulóknak mind a Pedagógusoknak feltettünk kérdéseket, hogy össze tudjuk vetni a két csoport véleményét ebben a megpróbáltatásokkal teli témában. Az első erre vonatkozó kérdést mind a tanulóknak mind pedagógusoknak ugyanúgy tettük fel a következő mondattal: „Milyen érzéssel fogadta a COVID-19 miatt elrendelt online oktatást?”. Ez a pedagógusoknál a 9-es a tanulóknál pedig a 14-es kérdés volt. A kérdésre 3 válaszlehetőség volt, amik név szerint „örültem neki,” „nem túlságosan rajongtam érte,” és „semlegesen fogadtam” voltak. A pedagógusok részéről 12 fő fogadta negatívan, 9 fő semlegesen és senki sem fogadta pozitívan az online oktatás bevezetését. A diákok részéről 10 fő fogadta negatívan, 33 fő semlegesen, és 32 fő pozitívan. Az alábbi oszlopdiagrammon jól kivehető a tanárok és a diákok hozzáállása közötti különbség,

4. ábra: Milyen érzéssel fogadta a COVID-19 miatt elrendelt online oktatást? (Saját kutatás)

mivel, ha a százalékos arányokat nézzük, akkor a tanulók közel fele 43%-a örült az online oktatásnak, és csak 13%-a volt az, aki nem rajongott érte. Míg a tanárok részéről 0%-os volt, aki örült neki és 57% volt, aki nem rajongott érte. Viszont a semlegesen fogadók aránya az mind a pedagógusok, mint a tanulók részéről 43-44% körül mozog, ami azt jelenti, hogy van egy jelentős hányada mindkét csoportnak, akik egyetértenek ebben a kérdésben, és visszafogó erőként hathatnak a saját csoportjuk szélsőségeivel szemben.

A második erre vonatkozó kérdés szintén hasonlóan lett megfogalmazva mindkét mintacsoport részére. A kérdés mind két csoportnak az volt, hogy „Okozott-e nehézségeket az online oktatásban való részvétel?”. Ez a pedagógusoknál a 10-es kérdés a tanulóknál pedig a 15-ös kérdés volt. Ez egy két válaszból álló zárt kérdésre, igennel és nemmel lehetett válaszolni. A

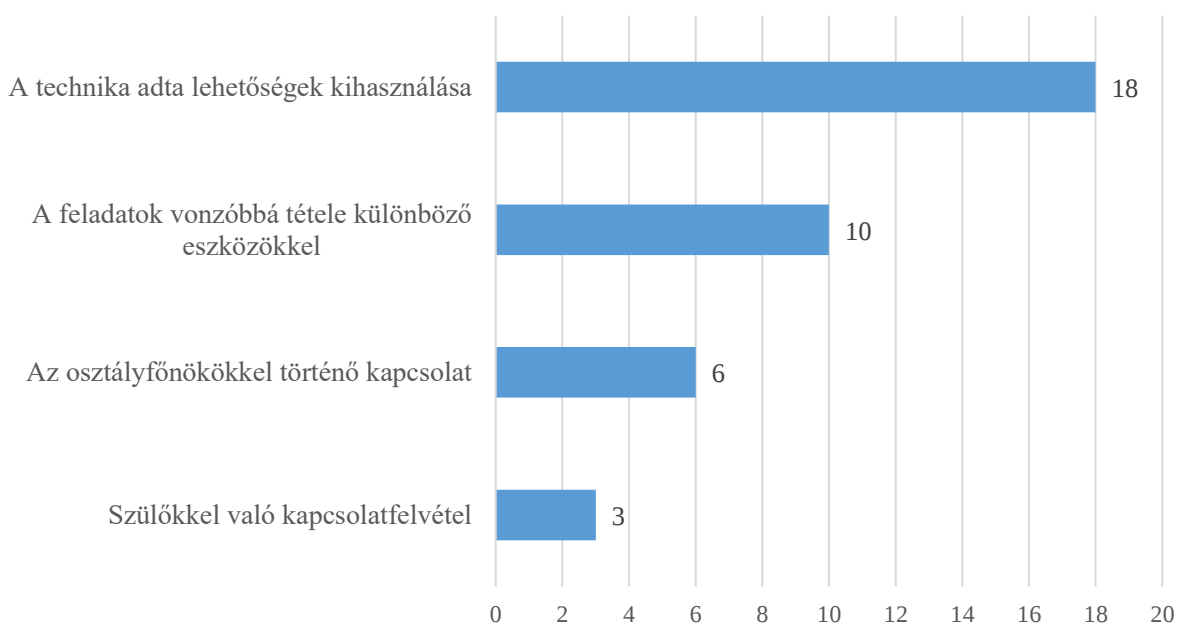
5. ábra: Okozott-e nehézségeket az online oktatásban való részvétel? (Saját kutatás)

válaszok eredménye a pedagógusoknál 6 fő igennel és 15 fő nemmel válaszolt, míg a diákoknál 7 fő válaszolt igennel és 67 fő nemmel. Ahogy a fenti oszlopdiagrammon látszik, mind két csoportnál a résztvevők túlnyomó többségének nem okozott nehézséget az online oktatás. Viszont az is látszik, hogy a tanulók részéről még kevésbé volt probléma, mint a tanárok részéről, mivel nekik 90,5%-nak nem volt gondja az online oktatással, míg a tanároknál csak 71,4%. A tanárok részéről megpróbáltam összefüggést keresni az életkor alapján is, de vegyesen voltak azok, akiknek problémát okozott az idősebb és a fiatalabb korosztályból.

Azoknál, akiknél problémát okozott az online oktatás ott egy felkövető kérdéssel igyekeztem kideríteni, hogy ennek mi lehet az oka, ami szó szerint úgy lett megfogalmazva, hogy „Ha igen akkor mi volt az oka?”. Ez a tanároknál a 11-es kérdés a tanulóknál pedig a 16-os több

válaszlehetőségű zárt kérdés volt. Ennél a kérdésnél, mivel más a motivációjuk, más-más válaszlehetőség volt a pedagógusok és a tanulók részére. A pedagógusok a következő válaszlehetőségeket kapták: nagyon időigényes, családi körülmények, nagyon körülményes, technikai feltételek, a tanulók hanyagsága és személytelennek éreztem az online oktatást. A diákoknak pedig az alábbi válaszlehetőségek voltak elérhetőek: technikai feltételek, nem érdekel túlságosan, egyedül szeretek tanulni, a tanár személyének hiánya és családi körülmények. A pedagógusok részéről az oktatás személytelensége volt a legnagyobb probléma, amit 5 fő tartott oknak. Ezt követte a technikai feltételek hiánya és a tanulók hanyagsága, amit 4-4 fő tartott oknak. Ezután következett a családi körülmények és a körülményesség, amit 2-2 fő tartott problémának, és legkevésbé az időigényességet tartották problémának, amit csak 1 fő tartott oknak. A diákok részéről, a legtöbben a technikai feltételeket jelölték meg oknak, ami 5 fő volt. Ezután a következett 2 fővel az, akiknek az oka az volt, hogy nem érdekelte túlságosan az online oktatás és 1-1 fő jelölte meg a családi körülményeket és azt, hogy egyedül nem szeret tanulni, és a tanár személyének hiányát senki nem tartotta problémának. Ezekből a válaszokból jól kivehető a kontraszt a pedagógusok és a tanulók között, mivel a tanároknál a személytelenség volt az egyik fő ok, addig a tanulóknál az volt a legkisebb probléma. De, az is kivehető, hogy a technikai feltételek mindkét csoport részére az egyik fő okot képezték az online oktatás problémáira.

Az utolsó kérdés mind két csoport részére különböző volt viszont vannak egymásra utaló válaszok, amiből lehet következtetni a motivációs hasonlóságokra és különbségekre. A

6. ábra: Milyen eszközöket vetett be, hogy a tanulók az online oktatásban részt vegyenek? (Saját kutatás)

pedagógusokat a 12-es kérdésben kérdeztem, hogy „Milyen eszközöket vetett be, hogy a tanulók az online oktatásban részt vegyenek?” Ez egy zárt felelet választós kérdés volt amire 4 válaszlehetőség volt elérhető, amiből többet is ki lehetett választani: az osztályfőnökökkel történő kapcsolat, szülőkkel való kapcsolatfelvétel, a feladatok vonzóbbá tétele különböző eszközökkel, és a technika adta lehetőségek kihasználása. Ahogy a fenti diagrammon is látszik, a legtöbben a technikai lehetőségek kihasználását választották, ami összesen 18 fő volt, ezután következik a feladatok vonzóbbá tétele különböző eszközökkel, ami 10 fő volt. A harmadik az osztályfőnökökkel való kapcsolat, ami 6 fő volt, és a legkevesebben a szülőkkel való válaszlehetőséget választották összesen 3-an. A tanulókat a 16-os kérdésben kérdeztem, hogy „Melyik volt a legnagyobb ösztönző erő, hogy otthoni környezetben a tanulással töltse el az iskola által meghatározott időt?” Ez egy zárt felelet választós kérdés volt amire 6 válaszlehetőség volt elérhető, amiből többet is ki lehetett választani: szülői nyomásra, a tanár kérésére, a mulasztás következményeinek tudomásulvétele, a lemaradástól való félelem, az online csoportba az együtt lét öröme és örömmel töltött el, hogy tanulás közben használhattam a telefonomat. A tanulók válaszai alapján a legtöbben a lemaradástól való felelőmtől tartottak, ami összesen 28 fő volt, ezt követte a szülői nyomás 21 fővel, a harmadik helyen a telefonhasználásának öröme volt 18 fővel, a negyedik a mulasztás következményei voltak 14 fővel, az utolsó előtti a tanár kérése volt 10 fővel, és a legutolsó az online együttlét öröme volt

7. ábra: Mi volt a legnagyobb ösztönző erő, hogy tanuljon otthon? (Saját kutatás)

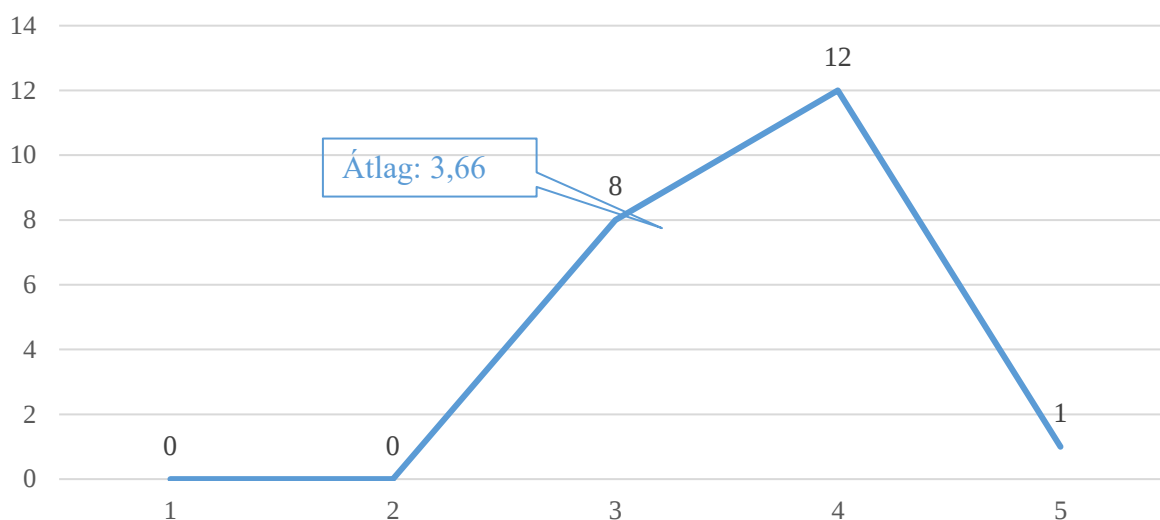
7 fővel. Ami ebből jól kiolvasható, hogy a tanulóknál a legnagyobb motiváció az a belső motiváció volt, mivel a legtöbb embert a félelem hajtott, hogy ne hagy lemaradjon. A két csoport válaszai közül jól kiolvasható, hogy a tanárok alábecsülik a szülőkkel való kapcsolat felvétel,

pedig a tanulóknál pont az volt a második legfontosabb ösztönző eszköz. Viszont a technikai lehetőségek kihasználása az jó irányt mutat mivel, a telefon használata a harmadik legfontosabb motivációs tényező a tanulóknál.

3.3.4. Készen állnak-e a pedagógusok az új motivációs eszközök és oktatási módszerek alkalmazására?

A negyedik kutató kérdés megválaszolására a pedagógus kérdőív segítségével kerestem a választ. Ami szám szerint a tizenhetedik, a tizennyolcadik, a tizenkilencedik a huszonhatodik és a huszonhetedik kérdések. Az első erre vonatkozó kérdésben arra kerestem a választ, hogy alapvetően milyen a hozzáállása a tanároknak a digitális eszközökhöz, aminek eléréshez az alábbi kérdést tettem fel: „A tananyag tanulókkal való elsajátítása során előnyösnek tartja-e a digitális eszközök használatát?” Ez egy két opciós zárt kérdés amire igennel és nemmel lehetett válaszolni. Aminek az eredménye egyértelműen pozitív volt mivel mind a 21 tanár előnyösnek tartja és nem volt senki, aki másként gondolta. Ez azt jelenti, hogy az iskola pedagógusai nyitottan állnak az új digitális eszközökhöz. A következő erre vonatkozó kérdés, amit feltettem az a következő volt: „Milyen gyakorisággal használ az oktatás során IKT- eszközöket?”. Ez szintén egy zárt kérdés három lehetséges kimenetellel név szerint a következőkkel: gyakran, minden lehetőséget megragadva, ritkán, alkalmyszerűen és az egyáltalán nem. A kérdésekre adott válaszok eredménye, hogy a pedagógusok többsége, 12 fő gyakran használják az IKT eszközöket és megpróbál minden eszközt megragadni, hogy használja. Ezen kívül 9 fő használja őket ritkán, és nincs olyan pedagógus, aki egyáltalán nem használ ilyen eszközöket. Ez azért is pozitív eredmény mert a megkérdezett pedagógusok több mint fele (12 fő) 50 év feletti korcsoportba tartozik, és ebből a csoportból is minden második ember gyakran használja az IKT eszközöket. Ez arra enged következtetni, hogy a tanárok jól alkalmazkodnak a változó trendekhez és nem félnek új dolgokat kipróbálni. A következő kérdéssel a tanárok felkészültségét céloztam kideríteni a következő kérdéssel: „Ön mennyire tartja felkészültnek magát, a digitális eszközök oktatási célra történő alkalmazására?” Ezt a kérdést egy 1-től 5-ig terjedő skálán lehetett megválaszolni, ahol az egy az egyáltalán nem felkészültet az 5 pedig a teljes mértékben felkészültet jelenti. Ahogy a lenti ábrán is látszik a megkérdezettek átlagos

felkészültség az 3,66 lett, ami azt jelenti, hogy közel jól felkészültnek gondolják magukat a megkérdezett pedagógusok. Ami érdekes, hogy senki sem érzi magát úgy, hogy ne lenne vagy

8. ábra: Mennyire tartja felkészültnek magát, a digitális eszközök alkalmazására? (Saját kutatás)

egyáltalán ne lenne felkészülve. Közepesen felkészülve, 8 fő gondolja magát, jól felkészültnek 12 ember, teljesen felkészültnek pedig csak egy ember. Így ebből is látszik, hogy a tanárok a maguk felkészültségét mérsékeltnek érzik, így ennek fejlesztésében még látnak potenciált. Ha az utóbbi két kérdésnek a korrelációs együtthatóját megnézzük, akkor a két eredmény korrelációs együtthatója az 0,34, ami egy egyenes arányú biztos, de gyenge kapcsolatot mutat. Ami azt jelenti, hogy van összefüggés az IKT eszközök használatának gyakorisága és a pedagógusok digitális felkészültsége között. Az utolsó két kérdéssel ebben a témában, kíváncsi voltam, hogy a tanárok saját véleményére a motivációról, és hogy milyen motivációs eszközöket ismernek és alkalmaznak, ezért nyitott kérdésként az alábbi két kérdést tettem fel: „Fejtse ki, hogy munkája során milyen motivációs eszközöket használ arra, hogy a tanulót ösztönözze az együttműködésre?” illetve „Milyen új motivációs eszközöket ismer, ami meglátása szerint elősegítené a tanulók érdeklődését a szakma elsajátítása iránt! (Válaszában legyen szíves felsorolni, azokat is, amelyet jelenleg nem áll módjában gyakorolni, de szívesen használna!)”. Ezekre a kérdésekre nagyon sok érdekes és gondolatébresztő választ kaptam, amivel mélyebben sikerült megismernem a pedagógusok véleményét a motivációról. Volt, aki egyértelmű és elvárások támasztásával mutat utat a diákoknak, mások családi légkörben gondolkodnak, de vannak olyanok is, akik a diákoknak a személyre szabott motivációját választják, illetve olyanok is, akik példaképek bemutatásával szeretnék ösztönözni a diákokat. Ezért annak érdekében, hogy vizualizáljam a válaszokban megjelenő ötleteket és gondolatokat készítettem egy úgynevezett szófelhőt, ami megmutatja a válaszokban leggyakrabban

[illegible]

szakképző mivoltából ered. Illetve, érdekes még a kialakítás szó is, amiben én azt látom, hogy a tanárok próbálnak valamilyen légkört vagy rendszert formálni, aminek keretein belül tudnak hatékonyan dolgozni. Illetve jól kivethető az is, hogy a jutalom is egy fontos motivációs eszköze a tanároknak, mert az is benne van a legtöbbször használt szóban. De vannak még egyéb érdeklődést felkeltő gyakran használt szavak is mint, a sikerélmények, példamutatás, bevonás, bemutatás, videók, humor, a légkör, vagy a játékos. Összességében erre a kutatókérdésre én úgy látom, hogy a tanárok törekednek a diákokat új módszerekkel motiválni, és ezt egy aránylag színes skálán próbálják véghez vinni, viszont látni azt is, hogy még nem érzik ezt teljesen hatékonynak és teret hagynak a további fejlődésnek.

4. Következtetések

A kérdésekre adott válaszok alapján megállapíthatjuk a választott szakma és az önbecsülés közötti összefüggést. A megkérdezett tanulók 52%-a saját elképzelésből, tehát belső indíttatásból (intrinzik motiváció) választotta ezt az iskolát, és az iskolai eredmények nekik a legfontosabb, 4,1-es értékkel. Megfigyelhető ezáltal, és a rá vonatkozó kutatásom eredményéből a tanulók vonatkozásában a karrierelképzeléseivel összefüggő (teleologikus) motívumok, a jó eredmények továbbtanulási szándékai, a kiemelkedés vágya. A tanulók 16%-a ismerősök, barátok hatására választotta az iskolát, az ő eredményükből viszont megállapítható, hogy külső hatásra, befolyásoló tényezőre választottak iskolát (extrinzik motiváció), és felfedezhetők a kortárs csoportból fakadó motívumok, mint a mintakövetés, versengés. Szülők hatására a tanulók 13%-a érkezett az iskolánkba, nekik az eredményeik átlagosak, mind a tanulmányaik, mind pedig a megszerzett tudás vonatkozásában a 3,6 átlaggal. 2 fő-2 fő a maga 2,66%-kal ugyancsak külső ingerek készítésére: kényelem, ösztöndíj (extrinzik motiváció) választotta az adott szakmát.

Arra vonatkozó hipotézisem, miszerint a megkérdezett tanulók, akik saját elképzelésből választották tanulmányaik folytatására intézményünket, azok több mint felét, a megszerzett tudás büszkeséggel tölti el beigazolódnak.

A 2. kutatási kérdés adott válaszok alapján megállapíthatjuk, hogy a válaszadók 49,3%-ának fontos vagy nagyon fontos volt a tanárok általi elismerés (extrinzik motiváció), azonban az értékek átlaga, közepes 3,4 értéket mutat. Az osztálytársak általi elismerést a válaszadók 46,6%-a nem vagy egyáltalán nem tartotta fontosnak, az értékek átlaga: közepes fontosságú tartományban esik 2,56. Megállapíthatjuk, hogy a tanárok általi elismerés a tanulók részére fontosabb, mint a kortársaiké. A kutatás során összefüggést, gyenge egyenes arányos kapcsolat fedeztem fel az elért sikerek és az elismerés között. Értékes részét képezi a kutatásomnak a tanulók sikerélményének feltérképezése. Hiszen azok a tanulók, akiknek fontos volt a tanár elismerése, azokat többször éri sikerélmény. Az eredmény azt mutatja, hogy a tanulók tapasztalt sikerélménye széles skálán mozog, hiszen míg a tanulók 13,33%-a, naponta többször, addig, hogy 5 diák, azaz a tanulók 6,6 %-a úgy érzi, hogy nincs sikerélménye az iskolában.

Arra vonatkozó hipotézisem, hogy a megkérdezett tanulók több mint fele ér el sikerélményeket beigazolódnak.

A 3. kutatási kérdés eredménye kimutatja, hogy sem a tanulóknak, sem a diákoknak nem okozott gondot az online oktatás. Azonban a két csoportot összevetve megállapíthatjuk, hogy míg a tanulók 90,5% -a, addig a pedagógusok 71,4 %-ának okozott gondot valamilyen szinten. A tanulók 43%-a örült az online oktatásnak, addig a pedagógus közül senki sem. A kutatás kimutatta, hogy a tanulók 37,33 %-a lemaradástól való félelem, 28%-a szülői nyomásra, 24%-a pedig a telefonon történő tanulás örömeért vettek részt rendszeresen az online oktatásban, viszont Mindkét vizsgált csoport negatívumként hozott fel a személyes kapcsolat hiánya.

Arra vonatkozó hipotézisem, hogy a megkérdezett tanulók és a megkérdezett oktatók, több mint a felének nem okozott gondot az online oktatásban való részvétel a kutatás eredményéből megállapítható.

A negyedik kutatási kérdés eredményként pozitív eredmény, hogy a pedagógusok előnyösnek tartják a digitális eszközök használatát az oktatásban, továbbá, hogy pedagógusok felkészültnek is tartják magukat a digitális oktatásra. 23.8% -a teljes mértékben, és senki nem érezte magát, hogy nincs felkészülve rá. A digitális oktatás eszközeit, az IKT eszközöket, szívesen alkalmazzák tanításuk során, és nem mutat különbséget a korosztályokra nézve. A megkérdezett tanárok 25%-a ötven év feletti, ők gyakran alkalmazzák az IKT eszközöket az oktatás során, amely támogatja azokat a tanulmányokat, hogy korosztályuk, a digitális besorolásuk alapján, mint X generáció magabiztosan, szívesen használják a digitális eszközöket.

Arra vonatkozó hipotézisem, hogy a pedagógusok több mint fele szakmai felkészült, mellyel hozzájárul a jelenlegi és a jövőbeli oktatáshoz.

Megállapítom, hogy a tanulók érdeklődése a szakma elsajátítása iránt sikeresen felkelthető és fenntartható, csak meg kell keresni azokat a motivációs eszközöket, oktatási módszereket, melyek segítségével az megvalósítható.

Az egész kutatásom eredménye, arra enged következtetni, hogy:

1. A belső motiváció a legerősebb motiváló erő, tehát a sikeresebb, eredményesebb tanulás alapja a belső motiváció.
2. Annak ellenére, hogy a kamaszkorban nagy jelentősége van a személyiségfejlődésben a kortársaknak, az iskolai tanulmányok során a legnagyobb külső motivációja a tanári elismerésnek van.

3. A sikerélményben részesülő tanulók kapcsán, jutottam arra következtetésre, hogy akiket a külső (extrinzik) motiváció, mint például az elismerés inspirál, azok gyakrabban jutnak sikerélményekhez.
4. Az online oktatás kutatása során kirajzolódott, hogy az online oktatás eredményességében a szülői ráhatásnak milyen nagy a motiváló ereje, amelyet a tanárok, nem vettek számításban, ezért arra a következtetést vontam le, hogy a tanuló eredményességéhez, a pedagógus-tanár viszonyához mellé kell rendelni a szülőt is.
5. Az online oktatás során megállapítást nyert, hogy a tanulók egy részét csupán a tény, hogy a mobiltelefonon dolgozhattak örömmel töltötte el, ebből arra következtethetünk, hogy munka és a pozitív érzés párosult, és a mobiltelefon, mint ösztönző belső és külső erő együtteseként is megjelenhet, továbbá arra enged következtetni, hogy a mobil telefon, mint oktatási eszköz fontos szerepet tölt be.
6. A kutatásból megállapítást nyert, hogy a pedagógusok digitális eszközökhöz való kapcsolata pozitív.

5. Javaslatok

A kutatás következtetéséből nyert javaslataim:

- Olyan motivációs eszköz alkalmazásával lehet a szakmunkás tanulók érdeklődését felkelteni és fenntartani, amely a belső késztetésen alapul, amely a belső vágyat ébreszti fel, belső motiváció drive-t kell létrehozni és ez által a vágy az egyénben késztetéssé, belső motivációvá alakul a tanulás, a tudás iránt.
- A belső motivációt fel kell ruházni tanulói motívumokkal, mint például: kognitív (belső) motívumok, családi háttérrel összefüggő motívumok, továbbá a tanuló karrierelképzeléseivel.
- A jövőbeli kutatásoknak, tanulmányoknak arra kell fókuszálni, amely eredménye elősegíti olyan módszereket kidolgozását, amely a pedagógus-tanuló-szülő háromszög formátumú kapcsolaton alapszik, és ennek erősítésén keresztül, a tanuló tanulmányi előre menetelét pozitív irányba tereli.
- A pedagógusok motiváltságát, szakmai tudását és informatikai tudását kihasználva javaslom az IKT-eszközök célorientált bevonását az oktatásban.
- Jövőbeli tanulmányoknak arra kell összpontosítani, hogy kidolgozásra kerüljön, olyan oktatási módszert, amely az online és offline oktatás egyensúlyát fenntartja.
- Legvégül, de nem utolsó sorban, sőt, kiemelt fontossággal figyelmet fordítani, és kutatásokat, tanulmányokat folytatni, illetve olyan eszközöket, módszereket alkalmazni, annak érdekében, hogy 0 –ra redukáljuk azoknak a tanulóknak a számát, akik úgy érzik, hogy nincs sikerélményük az iskolában.

Lényeges megjegyezni, hogy a mai „Z” és „Alfa” generáció a digitális világ lakói, ezért egy más síkon kell velük kapcsolatosan gondolkodni, ezért a digitális eszközöket, nem, mint ellenségnek, hanem mint segítő eszköznek kell az oktatás vonatkozásában tekinteni, amely hatékony motivációs eszközként is fellelhető.

6. Összefoglalás

Diploma dolgozatomban a korszerű motivációs eszközök, módszerek hatását vizsgáltam a szakmunkástanulók érdeklődésére vonatkozóan a Közép-magyarországi Agrárszakképzési Centrum Bercsényi Miklós Élelmiszeripari- Környezetvédelmi Technikum, Szakképző Iskolában. Kutatási célom volt bebizonyítani, hogy a tanulók érdeklődése a szakma iránt felkelthető és fenntartható, csak meg kell találni azokat a motivációs eszközöket és oktatási módszereket, amelyekkel mindez megvalósítható. Erre további feltételezéseket állítottam fel, amely a motivációval, a sikerélménnyel, az online oktatással, és a pedagógusok digitális eszközökkel történő oktatás hajlandóságával volt kapcsolatos. A kutatási kérdéseim, abból a célból születtek, hogy kiderítsem a tanulók eredményének kapcsolatát a választott szakma függvényében, elégedettségüket mi váltja ki, milyen tapasztalatot gyűjtöttek a COVID-19 világjárvány okán elrendelt online oktatás során, illetve a tanulók és a pedagógusok hogyan viszonyulnak a digitális eszközökhöz.

Az elméleti háttér bemutatása során, a kutatás jellemző elemeinek bemutatására tértem ki, azzal a céllal, hogy az olvasót és értékelőt megismertessem azok legfőbb állomásaival, ismerveivel. Mivel a kutatásom egy szakképző iskola tanulói és pedagógusai között zajlott és a szakma érdeklődésének felkeltésére és fenntartására irányult, így alapvető fontosságúnak tartottam, hogy érintőlegesen bemutassam a mesterségekre, szakmákra való képzést a történelem különböző korszakaiban. Mikor és honnan indult, hogyan gyakorolták, kik tanították, mikortól szabályozták és jelenleg milyen keretek között zajlik.

A kutatás a 14-19 éves közötti korosztály körében zajlott, ezért a diplomamunkám következő fejezetébe ennek a korosztálynak a sajátosságairól írtam.

A következő háromfejezet a motivációról szól

- pszichológia megközelítésből
- pedagógiai megközelítésből
- motivációs eszközök, minden tudományos módszer, amely a tanulót tanulásra ösztönözi.

Majd a kutatás témakörhöz érkeztem, bemutattam a kutatás helyszínét, melyet abban az iskolában folytattam le, ahol jelenleg oktatok. A kutatásomat a pedagógusok és a tanulók között folytattam le.

A kutatásom elérte a célját az eredmények összesítését követően, megállapítottam, hogy a felállított hipotézisemet a vizsgálat alátámasztotta, igazolta. Következtetéseket, vontam le a kutatásból, amely szerint, a belső motiváció a legerősebb motiváló erő, tehát a sikeresebb,

eredményesebb tanulás alapja a belső motiváció, az iskolai tanulmányok során a legerősebb külső motivációja a tanári elismerésnek van, a sikerélményben részesülő tanulók kapcsán, jutottam arra következtetésre, hogy akiket a külső (extrinzik) motiváció, mint például az elismerés inspirál, azok gyakrabban jutnak sikerélményekhez.

A levont következtetésekből dolgozatomban értékes részévé vált a javaslattétel, ezért javaslatot tettem a tanulók érdeklődésének felkeltésére és fenntartására a belső motivációval és a hozzácsatolt tanulói motívumokkal. További javaslattal éltem a jövőbeli kutatásoknak, tanulmányoknak tárgyának a pedagógus-tanuló-szülő háromszög formátumú kapcsolat erősítése érdekében, a pedagógusok felkészültségét kihasználva javasoltam az IKT-eszközök célorientált bevonását az oktatásban, valamint az online és offline oktatás egyensúlyának fenntartására irányuló módszer kidolgozását. Majd végül nem utolsó sorban azt, hogy minden tanuló sikerélményhez való elérését elő kell segíteni, és teljes mértékben törekedni kell a „Z” és „Alfa” generáció elfogadására, és a generációk közötti különbségek csökkentésére.

Szakirodalmi hivatkozások

Agustina, R. (2020): Pengaruh Motivasi Kerja terhadap Pengembangan Karir Perawat di Ruang Rawat Inap dan Rawat Jalan. Skripsi : Universitas Citra Bangsa Kupang.
https://www.academia.edu/106136659/Pengaruh_Motivasi_Kerja_Terhadap_Pengembangan_Karir_Perawat_DI_Ruang_Rawat_Inap_Dan_Rawat_Jalan_Rsud_S_K_Lerik_Kupang,
Letöltés ideje: 2024.11.09.

Atkinson, R. C. – Hilgard, E. (2005): Pszichológia. Budapest, Osiris Kiadó.

Baumrind, D. (1980). New directions in socialization research. American Psychologist, 35, 639-652.

Bonner, S. F. (1977): Education in Ancient Rome. University of California Press, 404 p.

Callahan, C. F. – Clark, L. H. (1988): Teaching in the Middle and Secondary Schools. New York, Macmillan, pp. 127-149.

Caspi, A. - Moffit, T. E. (1991). Individual differences are accentuated during periods of social change: The sample case of girls at puberty. Jurnal of Personality and Social Psychology, 61, 157-168.

Czeily, T. – Dajnoki, K. (2021): JÁTÉKOSÍTÁS, MINT A HR ÚJ STRATÉGIAIESZKÖZE
<https://ojs.lib.unideb.hu/economica/article/view/9060/8408>, Letöltés ideje: 2024.11.09.

Dewey, J. (1903) Democracy in Education. Chicago, The University of Chicago Press

Dietz, F. (2020) A mesterséges intelligencia az oktatásban: kihívások és lehetőségek,
<https://real.mtak.hu/119737/1/%5B00000009%20-%20Scientia%20et%20Securitas%5D%20A%20mesterseges%20intelligencia%20az%20oktat%20asban%20kihivasok%20es%20lehetosegek.pdf>, Letöltés ideje: 2024.10.28.

Falus, I. (2003): Didaktika Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz. Budapest, Nemzeti tankönyvkiadó

Fináczy, E. (1914): A középkori nevelés története. Budapest, Hornyánszky Viktor, 334 o.

Fináczy, E. (1927): Az újkori nevelés története. Budapest, Királyi Magyar Egyetemi Nyomda

Harmath, Á. P. (2014): Az ókori Egyiptom története és titkai [13.],
http://tortenelemtanulas.blog.hu/2014/06/23/az_okori_egyiptom_tortenete_es_titkai, Letöltés ideje: 2024.10.28.

Harmath, Á. P. (2017): A történelmi korszakok határai [29.],
https://jegyzettar.blog.hu/2017/09/10/a_tortenelmi_korszakok_hatarai, Letöltés ideje: 2024.10.28.

Hoffmann, E. (1962): Zur Geschichte der Berufsbildung in Deutschland. Bielefeld, W. Bertelsmann Verlag KG. 1962. 240

Jeránek, T. (2021): A negyedik ipari forradalom emberi arca,
<https://www.portfolio.hu/gazdasag/20211228/a-negyedik-ipari-forradalom-emberi-arca-518240#>, Letöltés ideje: 2024.10.28.

Kákósy, L. (1979): Ré fiai. Az ókori Egyiptom története és kultúrája. Budapest, Gondolat Kiadó, 446 p.

Knausz, I. (2021) A Tanítás mestersége, <https://mek.oszk.hu/01800/01817/01817.htm>,
Letöltés ideje: 2024.10.28.

Kotera, Y. - Taylor, E. - Fido, D. (2023): Motivation of UK graduate students in education: self-compassion moderates pathway from extrinsic motivation to intrinsic motivation. Curr Psychol 42, 10163–10176, <https://doi.org/10.1007/s12144-021-02301-6>, Letöltés ideje: 2024.11.09.

Kozéki, B. (1980): A motiválás és motiváció összefüggéseinek pedagógiai-pszichológiai vizsgálata. Budapest, Akadémiai Kiadó

Kozma, B. (1996): Pedagógia I., Pécs, Comenius Bt., 152. o.

KSH (2024) Oktatási adatok, 2023/2024 (előzetes adatok),
<https://www.ksh.hu/s/kiadvanyok/oktatasi-adatok-20232024-elozetes-adatok/index.html>,
Letöltés ideje: 2024.10.28.

Kumari, J., Kumar, J. (2023): Influence of motivation on teachers' job performance. Humanit Soc Sci Commun 10, 158 (2023). <https://doi.org/10.1057/s41599-023-01662-6>, Letöltés ideje: 2024.11.09.

Larson, R., - Richards, M. H. (1991). Daily companionship in late childhood and early adolescence: Changing developmental contexts. *Child Development*, 62, 284-300.

Mc Celland, D. C. (1985). *Human motivation*. New York, NY:Scott Foresman

Mészáros, I. – Németh, A. – Pukánszky, B. (2002): Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe. Budapest, Osiris Kiadó. 248 p.

Petersen, A. C. (1989). Adolescent development. *Annual Review of Psychology*, 39, 583–607.

Réthy, E. (1991): Friedrich Adolph Wilhelm Diesterweg: a tanítók tanítója. *Magyar pedagógia: a Magyar Tudományos Akadémia Pedagógiai Bizottságának folyóirata*, (91) 2. pp. 87-103.

Réthy, E. (1995): *Tanulási motiváció*. Budapest, ELTE BTK Neveléstudományi Tanszék

Sanda, I. (2022): A magyar ipari szakképzés története – Különös tekintettel a céhek működésére. <https://habilitacio.uni-eszterhazy.hu/51/1/A%20magyar%20ipari%20szakk%C3%A9pz%C3%A9s%20t%C3%B6rt%C3%A9nete.pdf>, Letöltés ideje: 2024.11.05.

Sanda, I. D. (2015): A szakképzés és a szakoktatás az ókorban, <https://journal.uni-mate.hu/index.php/trainingandpractice/article/view/5070/5217>, Letöltés ideje: 2024.10.28.

Schön, D.A. (1983) *The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action*. New York, Basic Books

Shulman, L. S. (1986): Those Who Understand: Knowledge Growth in Teaching, *Educational Researcher*, Vol. 15, No. 2. (Feb., 1986), pp. 4-14.

Steigervald, K. (2020) *Generációk harca Hogyan értsük meg egymást?* Budapest, Partvonal Könyvkiadó

Steinberg, L., - Morris, A. S. (2001). Adolescent development. *Annual Reviews of Psychology*, 52, 83-110.

Stevanovic, M. (2003): Building an experimental house at Çatalhöyük in Metodology. ed esperienze fra verifica, riproduzione, comunicazione e simulazione. P. Bellintani (ed), Provincia autónoma di Trento : Social Evolution & History 9. 2010. 11-29. p.

Tóth, L. (2000): Pszichológia a tanításban. Debrecen, Pedellus, 155-176. o.

Werth, E. Williams, K. (2021): “What Motivates Students About Open Pedagogy? Motivational Regulation Through the Lens of Self-Determination Theory”, The International Review of Research in Open and Distributed Learning, 22(3), pp. 34–54.

Williams, J. M. -Dunlop, L. C. (1999) Pubertal timing and self-reported delinquency among male adolescents, Journal of Adolescence, 22, 157-171.

Woodworth, R. S. (1918): Dynamic psychology. New York, NY, Columbia University Press.

Zimbardo, P. - Johnson, R. - McCann, V. (2019): Pszichológia mindenkinek. Budapest, Libri Kiadó

Táblázatok és ábrák jegyzéke

1. táblázat: A 2023/2024-es tanév előzetes köznevelési és iskolarendszerű szakképzési statisztikai adatai (KSH, 2024).....	12
2. táblázat: A ma élő generációk év alapján történő csoportosítása (Steigervald, 2020, 55.old)...	14
3. táblázat: A pedagógia szakterületei (Saját szerkesztés)	18
4. táblázat: A szakma választási okának összevetése a tanulmányi eredmény fontosságával, illetve a megszerzett tudás büszkeségi hányadával (Saját kutatás).....	29
5. táblázat: Sikerek gyakoriságának összevetése a pedagógus és az osztálytársak által való elismerés fontosságával (Saját kutatás).....	31
1. ábra: A történelmi korszakok határai (Harmath, 2017).....	7
2. ábra: Miért választotta ezt a szakmát? (Saját kutatás).....	28
3. ábra: Milyen gyakran ér el sikereket az elméleti és gyakorlati órákon? (Saját kutatás)	31
4. ábra: Milyen érzéssel fogadta a COVID-19 miatt elrendelt online oktatást? (Saját kutatás)	32
5. ábra: Okozott-e nehézségeket az online oktatásban való részvétel? (Saját kutatás).....	33
6. ábra: Milyen eszközöket vetett be, hogy a tanulók az online oktatásban részt vegyenek? (Saját kutatás)	34
7. ábra: Mi volt a legnagyobb ösztönző erő, hogy tanuljon otthon? (Saját kutatás)	35
8. ábra: Mennyire tartja felkészültnek magát, a digitális eszközök alkalmazására? (Saját kutatás)	37
9. ábra: Szófelhő a megkérdezett pedagógusok 50 leggyakrabban használt kifejezéséből, amit a motivációval kapcsolatban osztottak meg véleményükben (Saját kutatás)	38

Mellékletek

Pedagógus kérdőív

1. Miért választotta a pedagógus pályát?

- ☐ saját elképzelésből
- ☐ ismerősök, barátok hatására
- ☐ szülő hatására
- ☐ egyéb, mégpedig.....

2. Milyen elvárása van az iskolával szemben? (Több válasz is megjelölhető!)

- ☐ erkölcsi megbecsülés
- ☐ anyagi megbecsülés
- ☐ szakmai képzés
- ☐ kiégést megelőző tréningek
- ☐ csapatépítő tréning
- ☐ egyéb, mégpedig.....

3. Milyen órákat tart a tanórák közül?

- ☐ közismereti óra
- ☐ szakmai óra
- ☐ gyakorlati óra

4. Tapasztalatai szerint, átlagosan milyennek értékelné a tanulók órai magatartását?

Értékelje őket 2-5-ig, ahol a 2 rossz, 5 példás (Karikázza be a megfelelőt!)

2   3   4   5

5. Milyen a kapcsolata a gyerekekkel? Karikázza be a megfelelőt! (ahol az 1 egyáltalán nem jó, az 5 kiváló)

1   2   3   4   5

6. Milyen a kapcsolata a munkatársaival? Karikázza be a megfelelőt! (ahol az 1 egyáltalán nem jó, az 5 kiváló)

1   2   3   4   5

7. Milyen munkaformában szereti foglalkoztatni a tanulókat a tanórákon?

☐ egyéni munka

☐ csoport munka

8. Mennyire fontos az Ön által tanított tantárgy tanulójának elért eredménye? Karikázza be a megfelelőt! (ahol az 1 egyáltalán nem, az 5 nagyon fontos,)

1   2   3   4   5

9. Milyen érzéssel fogadta a Covid-19 miatt elrendelt online oktatást?

☐ örültem neki

☐ nem túlságosan rajongtam érte

☐ semleges fogadtam

10. Okozott-e nehézségeket az online oktatásban való részvétel?

☐ igen

☐ nem

11. Ha igen, akkor mi volt az oka? Több válasz is megjelölhető!

☐ technikai feltételek

☐ családi körülmények

☐ személytelennek éreztem az online oktatást

☐ nagyon időigényes

☐ nagyon körülményes

☐ a tanulók hanyagsága

12. Milyen eszközöket vetett be, hogy a tanulók az online oktatásban részt vegyenek?

Több válasz is megjelölhető!

- ☐ az osztályfőnökökkel történő kapcsolat
- ☐ szülőkkel való kapcsolatfelvétel
- ☐ a feladatok vonzóbbá tétele különböző eszközökkel
- ☐ a technika adta lehetőségek kihasználása

13. Mennyire fontos Önnek a szülőkkel történő együttműködés, kapcsolattartás? Karikázza be a megfelelőt! (ahol az 1 egyáltalán nem fontos, az 5 nagyon fontos)

1   2   3   4   5

14. Milyen együttműködést tapasztal a szülők részéről? Karikázza be a megfelelőt! (ahol az 1 gyenge az 5 nagyon jó)

1   2   3   4   5

15. Tapasztalata alapján értékelje a tanulóknak a szakma elsajátítása iránti érdeklődését! Karikázza be a megfelelőt! (ahol az 1 kevés az 5 nagyon jó)

1   2   3   4   5

16. Elégedett a tanulók által nyújtott teljesítménnyel? Karikázza be a megfelelőt! (ahol az 1 egyáltalán nem az 5 teljes mértékben)

1   2   3   4   5

17. A tananyag tanulókkal való elsajátítása során előnyösnek tartja-e a digitális eszközök használatát?

- ☐ igen
- ☐ nem

18. Milyen gyakorisággal használ az oktatás során IKT- eszközöket?

- ☐ egyáltalán nem
- ☐ ritkán, alkalmi szerűen
- ☐ gyakran, minden lehetőséget megragadva

19. Ön mennyire tartja felkészültnek magát, a digitális eszközök oktatási célra történő alkalmazására? Karikázza be a megfelelőt! (az 1 egyáltalán nem felkészült, az 5 teljes mértékben felkészült)

1   2   3   4   5

20. Véleménye szerint a tanulmányi eredményekre kedvezően hat az ösztöndíj összege? Karikázza be a megfelelőt! (ahol az 1 egyáltalán nem, az 5 teljes mértékben)

1   2   3   4   5

21. Fontos az Ön számára munkájának, a munkatársak általi elismerése? Karikázza be a megfelelőt! (ahol az 1 egyáltalán nem, az 5 nagyon fontos)

1   2   3   4   5

22. Milyen szinten tudja biztosítani az iskola a gyakorlati oktatás színvonalát? Karikázza be a megfelelőt! (ahol az 1 gyenge az 5 nagyon jó)

1   2   3   4   5

Ha a gyakorlati oktatás színvonalát nem jónak, akkor milyen változtatásokkal élne?

.....
.....
.....

23. Milyennek ítéli meg az iskolai körülményeket? (több válasz is megjelölhető!)

- ☐ rideg
- ☐ barátságos
- ☐ hangulatos
- ☐ jól felszerelt
- ☐ modern
- ☐ elavult
- ☐ korszerű
- ☐ igényes
- ☐ igénytelen

24. Hogyan pontozná az iskola pedagógusait általánosságban az alábbi szempontok alapján? Karikázza be a megfelelőt! (ahol az 1 egyáltalán nem, az 5 nagyon fontos)

szakmailag jól felkészültek	1	2	3	4	5
barátságos	1	2	3	4	5
segítőképz	1	2	3	4	5
következetes	1	2	3	4	5
közvetlen	1	2	3	4	5

25. Sorolja fel azokat a belső és külső tényezőket, ami véleménye szerint, tapasztalata alapján a tanulókat akadályozza a tanulás iránti érdeklődés vonatkozásában!

Belső:.....
.....
Külső:.....
.....

26. Fejtse ki, hogy munkája során milyen motivációs eszközöket használ arra, hogy a tanulót ösztönözze az együttműködésre?

.....
.....
.....
.....

27. Milyen új motivációs eszközöket ismer, ami meglátása szerint elősegítené a tanulók érdeklődését a szakma elsajátítása iránt! (Válaszában legyen szíves felsorolni, azokat is, amelyet jelenleg nem áll módjában gyakorolni, de szívesen használna!)

.....
.....
.....

Kérem, adjon meg néhány személyes adatot.

Az Ön neme?

☐Férfi

☐Nő

Az Ön életkora?

☐20-30

☐31-40

☐41-50

☐51-60

Hány éves tapasztalattal rendelkezik a szakképzésben? .....év.

Válaszait nagyon szépen köszönöm!

Tanulói kérdőív

1. Miért választotta ezt az iskolát?

- ☐ saját elképzelésből
- ☐ ismerősök, barátok hatására
- ☐ szülő hatására
- ☐ a lakóhelytől ez volt legközelebbi szakképző
- ☐ ebbe az iskolába nyert felvételt

2. Miért választotta ezt a szakmát?

- ☐ saját elképzelésből
- ☐ ismerősök, barátok hatására
- ☐ szülő hatására
- ☐ a kiemelt ösztöndíj csábítóan hangzott
- ☐ a lakóhelytől ez volt legközelebbi szakképző
- ☐ erre a szakra nyertem felvételt

3. Milyen elvárása van az iskolával szemben?

- ☐ tankötelezettség teljesítése
- ☐ szakmunkásbizonyítvány megszerzése
- ☐ érettségi bizonyítvány
- ☐ technikum
- ☐ továbbtanulás

4. Melyik órákon vesz részt legszívesebben?

- ☐ közismereti órák
- ☐ szakmai órák
- ☐ gyakorlati órák

5. Milyen az Ön órai magatartása? Értékelje magát 2-5-ig, ahol az 2 rossz, 5 példás
(Karikázza be a megfelelőt!)

1   2   3   4   5

6. Milyen a kapcsolata a tanárokkal, oktatóval? Karikázza be a megfelelőt! (az 1 egyáltalán nem jó, az 5 kiváló)

1   2   3   4   5

7. Milyen a kapcsolata az osztálytársaival, iskolatársaival? Karikázza be a megfelelőt! (az 1 egyáltalán nem jó, az 5 kiváló)

1   2   3   4   5

8. Milyen munkaformában szeret dolgozni a tanórákon?

☐ egyéni munka

☐ csoport munka

9. Mennyire fontos Önnek az elért tanulmányi eredménye? Karikázza be a megfelelőt! (az 1 egyáltalán nem, az 5 nagyon fontos)

1   2   3   4   5

10. Mennyire fontos a családjának az Ön tanulmányi eredménye? Karikázza be a megfelelőt! (az 1 egyáltalán nem, az 5 nagyon fontos)

1   2   3   4   5

11. Mennyire fontos a baráti körben, hogy Ön szakmával fog rendelkezni? Karikázza be a megfelelőt! (az 1 egyáltalán nem, az 5 nagyon fontos)

1   2   3   4   5

12. Az iskolai követelményeket milyen nehézségűnek ítéli meg?

☐ könnyen teljesíthető

☐ kevés tanulással teljesíthető

☐ sok tanulás árán teljesíthető

☐ nagyon nehezen teljesíthető

☐ egyáltalán nem teljesíthető

13. Véleménye szerint, más tanulási módszerekkel változna-e a követelmény teljesíthetősége? Karikázza be a megfelelőt! (az 1 egyáltalán nem, az 5 teljes mértékben)

1   2   3   4   5

14. Milyen érzéssel fogadta a Covid-19 miatt elrendelt online oktatást?

- ☐ örültem neki
- ☐ nem túlságosan rajongtam érte
- ☐ semlegesen fogadtam

15. Okozott-e nehézségeket az online oktatásban való részvétel?

- ☐ igen
- ☐ nem

16. Ha igen, akkor mi volt az oka?

- ☐ technikai feltételek
- ☐ családi körülmények
- ☐ nem érdekel túlságosan
- ☐ egyedül nem szeretek tanulni
- ☐ a tanár személyének hiánya

17. Melyik volt a legnagyobb ösztönző erő, hogy otthoni környezetben a tanulással töltse el az iskola által meghatározott időt? Több válasz is megjelölhető!

- ☐ szülői nyomásra
- ☐ a tanár kérésére
- ☐ a mulasztás következményeinek tudomásulvétele
- ☐ a lemaradástól való félelem
- ☐ az online csoportba az együtt lét öröme
- ☐ örömmel töltött el, hogy tanulás közbe használhattam a telefonomat

18. Büszkeséggel tölti el, az elért eredmény, a megszerzett tudás? Karikázza be a megfelelőt! (az 1 egyáltalán nem, az 5 nagyon)

1   2   3   4   5

19. Gyakorlati órán mi nyújt Önnek nagyobb élményt?

- ☐ Megbeszéli az oktatójával a feladatot és Ön azt sikeresen önállóan elvégzi
- ☐ Megbeszéli az oktatójával a feladatot és azt sikeresen kisebb csoportokban végzik el
- ☐ Kisebb csoportokban, de az oktatójával együtt végzik a feladatot
- ☐ Az egész osztály az oktatóval együtt közösen végzik el a feladatot

20. A tanulmányi eredményeire kedvezően hat a tanulmányi ösztöndíj?
Karikázza be a megfelelőt! (az 1 egyáltalán nem, az 5 teljes mértékben)

1   2   3   4   5

21. Fontos az Ön számára a pedagógus általi elismerés? Karikázza be a megfelelőt!
(az 1 egyáltalán nem, az 5 nagyon fontos)

1   2   3   4   5

22. Milyen gyakran ér el sikereket az elméleti és gyakorlati órákon?

- ☐ naponta többször is
- ☐ naponta legalább egyszer
- ☐ hetente egyszer
- ☐ havonta egyszer
- ☐ nincsenek sikereim

23. Fontos az Ön számára az osztálytársak általi elismerés? Karikázza be a megfelelőt! (az 1 egyáltalán nem, az 5 nagyon fontos)

1   2   3   4   5

24. Milyennek ítéli meg a gyakorlati oktatás színvonalát? Karikázza be a megfelelőt! (az 1 gyenge az 5 nagyon jó)

1   2   3   4   5

25. A szakma megszerzése után, tervei között szerepel a szakmában való elhelyezkedés?

- ☐ nem gondolkodtam még rajta
- ☐ nem tervezem
- ☐ tervezem, ha anyagilag is elismerik a munkámat
- ☐ mindenképpen a szakmába szeretnék elhelyezkedni
- ☐ más terveim vannak, mégpedig.....

26. Milyennek ítéli meg az iskolai körülményeket? (több válasz is megjelölhető!)

- ☐ rideg
- ☐ barátságos
- ☐ hangulatos
- ☐ jól felszerelt
- ☐ modern
- ☐ elavult
- ☐ korszerű
- ☐ igényes
- ☐ igénytelen

27. Hogyan pontozná az iskola pedagógusait általánosságban az alábbi szempontok alapján? Karikázza be a megfelelőt! (az 1 egyáltalán nem, az 5 teljes mértékben)

szakmailag jól felkészültek	1	2	3	4	5
barátságosak	1	2	3	4	5
segítőkések	1	2	3	4	5
következetesek	1	2	3	4	5
közvetlenek	1	2	3	4	5
biztatók	1	2	3	4	5

28. Fejtse ki, mi ösztönözné Önt a szakma elsajátítása során? (Ide bármit leírhat, amit úgy gondol, hogy attól sokkal jobb lenne az órákon való részvétel, amitől boldogabbnak éreznék magukat a szakma elsajátítása során).

.....

.....

.....

29. Ön melyik évfolyamba jár?

- ☐ 9. évfolyam
- ☐ 10. évfolyam
- ☐ 11. évfolyam
- ☐ 12. évfolyam
- ☐ 13. évfolyam

Kérem, adjon meg néhány személyes adatot.

Az Ön neme?

- ☐ Férfi
- ☐ Nő

Az Ön életkora?

- ☐ 14
- ☐ 15
- ☐ 16
- ☐ 17
- ☐ 18
- ☐ 19
- ☐ 20

Lakóhelye:

- ☐ Község
- ☐ Nagyközség
- ☐ Város
- ☐ Főváros

Válaszait nagyon szépen köszönöm!

NYILATKOZAT

a diplomadolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Magyar Ervin
A Hallgató Neptun kódja: FCIZ55
A dolgozat címe: Új típusú motívációs eszközök felkutatása a Bercsényi Miklós Élelmiszeripari- Környezetvédelmi Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium vonatkozásában
A megjelenés éve: 2024
A konzulens intézetének neve: Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Szent István Campus
A konzulens tanszékének a neve: Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
Humántudományi és Szakképzési Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott diplomadolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

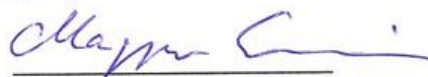
Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumba. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védelmet követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után

nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumban.

Kelt: 2024 év november hó 11. nap

Hallgató aláírása

NYILATKOZAT

Magyar Ervin hallgató, Neptun azonosítója: **FCIZ 55** konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a diplomadolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A diplomadolgozatot a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem

Kelt: Gödöllő, 2024 év november hó 11 nap

Dr. Bakos Izabella Mária

belső konzulens

---

¹ A megfelelő aláhúzendó.

² A megfelelő aláhúzendó.